

Sveriges största tidning om nykterhet, alkohol och andra droger

accent

Nº4 2022

En tidning från
IOGT-NTO

Bedrägerier

Undvik att
bli lurad

Förebyggande

"Samverkan är
nyckeln"

Nya röster

Väljare för första
gången

Artisten J Scope
flydde Ukraina och
fann en fristad
i Västervik.

Fristaden

LÄS ACCENT PÅ WEBBEN

På accentmagasin.se/tidningsarkiv hittar du äldre utgåvor, från 2006 och fram till det senaste numret.

Innehåll #4 2022

Foto: Emil Malmberg

Qali Said röstar för första gången.

Foto: Nathalie Chavez

10 Folajatin Oyedamola Jerry, med artistnamnet J Scope, tvingades fly Ukraina och fann en fristad i Västervik.

”Varje dag är ett blankt blad. Man vet aldrig vad som väntar.”

Astrid Wetterström, polis i Botkyrka. **Sid 20**

Foto: Mia Hoglund

42 IOGT-NTO:s sommarhem Sillvik firar 80 händelserika och saltstänkta år.

Ledare

- 4 **Valet** En fungerande demokrati kräver folkbildning.

Politik

- 6 **Gårdsförsäljning** ”Omöjligt att backa bandet,” säger EU-experten.
- 7 **Varningstexter** Irland kan bli först ut i EU.
- 8 **Förebyggande** ”Sanningens minut när budgetproppen kommer.”
- 9 **Kommentaren** Öl är inte potatis.

Forskning

- 16 **Behandling** Yoga kan minska alkoholsug.
- 17 **Hot mot handläggare** 1 av 4 alkoholhandläggare har utsatts för påtryckningar.
- 18 **Alkoholapp** Många dricker mindre med digitalt stöd.
- 19 **Forskaren** Muataz Lafta vill bidra med sin kunskap.

I rörelse

- 36 **Sober Support** Stöd till beroende lanseras i höst.
- 37 **Medlemmen** Axel Törnebeck, ny medlem som är nyfiken på IOGT-NTO.
- 38 **Världens barn** Nytt IOGT-NTO-projekt i Thailand.
- 40 **Bedrägeri** Så undviker din förening att bli lurad.

Reportage

- 10 **Porträttet** Hiphop-artisten J Scope flydde Ukraina och hittade en fristad i Västervik.
- 20 **Tema Förebyggande** ”Samverkan är nyckeln,” säger polisen Astrid Wetterström.
- 30 **I fokus** Föreningsnamnen en tidsspegel.
- 32 **Demokrati** Unga tillsammans på väg till valurnorna.
- 42 **Sillvik** IOGT-NTO:s sommarhem firar 80 saltstänkta år.
- 46 **Ny styrelse** Tips när alla i styrelsen är nya.
- Ordföranden**
- 50 **Lucas Nilsson** Tro på dina medmänniskor.

Vi behöver ännu mer folkbildning

En del av svenska folket vaknade måndagen den 12 september till ett valresultat de jublade över, andra kände kalla kårar ila längs ryggraden. Oavsett vilken del vi tillhör kan vi utgå från att vår hundraåriga demokrati står inför stora utmaningar under den kommande mandatperioden. Och vad man än tycker om valresultatet så är demokrati det styrelseskick vi har. Och trots sina svagheter så känner jag inte till något bättre alternativ.

Enligt regeringsformen (den grundlag som utgör grunden för vår demokrati) utgår all offentlig makt i Sverige från folket, och riksdagen är folkets främsta företrädare. Ett faktum värt att begrunda. För som majoriteten röstar får vi leva. Med makt kommer (eller bör i alla fall komma) ansvar. För att utöva makt och ta ansvar på ett rättssäkert sätt krävs kunskap – inte bara hos de förtroendevalda politikerna, utan också hos oss som genom att rösta väljer våra företrädare.

En demokrati värd namnet är beroende av kunniga, välinformerade, och reflekterande samhällsmedborgare. Medborgare med tillgång till ett fritt informationsflöde och verifierbara källor, och som använder sin frihet att yttra sig och söka

ny kunskap hela livet. Demokrati kräver ett bildat folk, vilket förutsätter folkbildning; som studieförbund, folkhögskolor och bibliotek. Idag hotas folkbildningen av stora ekonomiska neddragningar till följd av politiska förslag. Alla vill tydligen inte ha ett bildat folk. Inte ens alla politiker som går till val i en demokrati. För en del känns det kanske enklare att mangla ut populistiska budskap till vilsna väljare än till ett bildat folk? Saken är att vi behöver mer folkbildning – för demokratins skull.

Ulrica Ambjörn
chefredaktör

”För en del känns det
kanske enklare att
mangla ut populistiska
budskap till vilsna
väljare än till ett
bildat folk?”

Ulrica väljer

Accents digitala nyhetsbrev växer. Prenumerera du också på [accentmagasin.se/nyhetsbrev](https://www.accentmagasin.se/nyhetsbrev).

Årets valdeltagande är det lägsta på decennier. Ett demokratiskt problem, och ett problem för valmyndigheten, som orsakade köhaveri.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.
Pressläggning: 19 september
Nästa nummer: 9 december

Ulrica Ambjörn
Chefredaktör och ansvarig utgivare
073-372 62 51
ulrica.ambjorn@iogt.se

Johanna Andersson
Reporter
073-372 62 53
johanna.a.hjerpe@iogt.se

Eva Ekeröth
Reporter
073-372 62 50
eva.ekeroth@iogt.se

Layout och produktion
Spektra

Omslag
J Scope
Foto: Nathalie Chavez

Bildbehandling
Fernando Medina/Spektra

Adress Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm
Mejl accent@iogt.se
Webbplats www.accentmagasin.se
IOGT-NTO:s förbundskansli
Tel: 08-672 60 00, Besöksadress:
Gammelgårdsvägen 38, Stora Essingen, Stockholm, www.iogt.se
Annonsbokning accent@iogt.se
Tryck Stibo, Katrineholm.
Obeställt material Tidningen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder, samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.
Lagring Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.
ISSN 0345-0406.
Medlem i Sveriges Tidskrifter.

Adressändring
medlemsservice@iogt.se
08-672 60 38

SVERIGES
TIDSKRIFT

Röster

Inga nyktra på död planet

Jag valde att vara nykter och drogfri redan i tonåren, efter en uppväxt som anhörig till flera missbrukare. Mitt argument var enkelt: alkohol sårar, förstör och bryter ner.

Men jag är inte bara nykterist, utan även engagerad i klimatfrågan. Jag ser ett destruktivt beroende av fossil energi, överkonsumtion och charter som har många likheter med ett missbruk av alkohol och droger. Och på samma sätt som det är svårt att påverka folks drogvanor är det svårt att påverka destruktiva konsumtionsvanor. Bränslepris engagerar mer än klimatkris, lusten att flyga lockar mer än klimatfakta och ansvarstagande. Billigt lockar mer än rättvist. Höga alkoholskatter engagerar mer än barns

Foto: Istockphoto

trygghet. Vi som kämpar för vit jul, alkoholfria miljöer, och barns rätt till en uppväxt utan en klump i magen när helgen närmar sig vet vad jag pratar om.

För ett år sen var jag med och startade Klimatnätverket södra Halland. Vi är just nu 16 organisationer som tillsammans arbetar för minskade utsläpp i vår lilla del av

världen. Och jag saknar IOGT-NTO i vårt nätverk. Och många andra klimatgrupper runt om i landet saknar oss – vi måste engagera oss även i klimatkrisen. För precis som så mycket annat, står och faller även IOGT-NTO med att vi lyckas ställa om till ett hållbart och fossilfritt samhälle tillräckligt snabbt.

Palle Nielsen Knäred
IOGT-NTO 101 SYD

Nyktra röster, till vilket pris?

En stark kämpaglöd vår rörelse haft genom decennier har varit den för demokrati och solidaritet. Vi har tagit ställning mot rasism och främlingsfientlighet, kämpat för att antidemokratiska krafter inte ges legitimitet. Föreningar har aktivt valt att inte hyra ut sina lokaler till ett rasistiskt parti. Medlemmar har kämpat för medmänsklighet i mottagandet av flyktingar. Kongresser har tagit ställning för att vår organisation inte ska användas som plattform för att tvätta rent i övrigt unkna frågor. Nationellt har vi i IOGT-NTO stöttat antirasistiska initiativ, arrangerat

föreläsningar och möjliggjort engagemang.

Den här valrörelsen har gjort mig oerhört besviken. Det är en tongång bland våra politiska företrädare som inte hör hemma i ett modernt samhälle. Men flera strimmar av hopp har lyst igenom. Medlemmar i vår rörelse som är beredda att ta fighten mot politiker som vill begränsa deras rätt att bestämma över sin verksamhet, sina lokaler, sina ideal. Medlemmar som kämpar för att folkbildningen fortsatt ska ha en stark roll i samhället.

Mitt i allt detta virrvarr av känslor vänder jag mig till organisationen som jag

oftast landar tryggt i – IOGT-NTO, som i olika valrörelser tagit ställning för att inte framhäva antidemokratiska och rasistiska krafter. Nyktra röster till varje pris har inte varit ett alternativ.

Men i valrörelsen 2022 lyfter vi Sverigedemokraternas hållning i våra prioriterade valfrågor. Detta gör vi okritiskt och okommenterat i relation till vår hållning av partiet. Det gör mig besviken. För precis som vi brukar säga att alkohol inte är vilken vara som helst är inte Sverigedemokraterna vilket parti som helst.

Samuel Somo
medlem i IOGT-NTO

Skriv till oss!
accent@iogt.se eller
Box 12825, 112 97
Stockholm

Alkoholfritt är 0,0 procent

Jag skriver angående testet av somriga smaker i Accent nr 3. En del av de produkter ni testar är inte alkoholfria. Det vill säga ej 0,0 procent alkohol. Någon är 0,4 och någon 0,2. Det är ju okej inom ramarna för vad som får kallas alkoholfritt eller ej enligt alkohollagen. Så i sak är det inget fel.

Det är dock ytterst provocerande att speciellt IOGT-NTO går i detta hjulspår. Ni borde istället gå i bräsch och förespråka 0,0% som det enda alkoholfria. Till och med Systembolaget har olika hyllor för 0,0 procent där dessa varor står och en annan hylla för alkoholfritt där det är upp till 0,5 procent. Håll med om att det är skevt. Antigen är det alkoholfritt eller också inte. Hur svårt kan det vara?

För mig som nykter alkoholist så gäller det att inte inta något med alkohol för att inte bli triggad. Det finns massor av bra sorter som är 0,0 procent som ni kunde ha hållit er till. Jag vill bara upplysa om detta och hoppas framöver att ni går på det faktiska alkoholfria istället för vad som de facto får kallas det.

Niclas Lagerstam

Svar: Tack för dina synpunkter! Accent följer helt enkelt definitionen i IOGT-NTO:s medlemslöfte. Vi tar dig på orden och lovar att ange procentsatsen i fortsättningen.

Ulrica Ambjörn
chefredaktör

Foto: Istockphoto

EU-parlamentet.

”Omöjligt att backa bandet”

En majoritet av remissinstanserna vill ha gårdsförsäljning. Joakim Sundbom, expert på EU-rätt, reder ut på vilket sätt det hotar Systembolagets monopol.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Jens Wingren

Gårdsförsäljning När remisstiden för gårdsförsäljningsförslaget gått ut visar det sig att en majoritet av remissinstanserna tillstyrker förslaget. Men många gör det endast om det inte hotar Systembolagets monopol. Det anser dock Joakim Sundbom, advokat och expert på EU-rätt, att det gör.

– Grunden för monolet är att Sverige trovärdigt kan hävda att det är ett allmänintresse för att skydda folkhälsan. Vid försäljning till konsument blandar man inte in privata vinstintressen, och man har möjlighet att begränsa tillgången. Det är viktigt att lagstiftningen är konsekvent och baseras på de grunderna, säger han.

Med förslaget anser Joakim Sundbom att man frångår reglerna.

– Man vill ha ett statligt monopol, men samtidigt tillåta att hundratals andra också bedriver detaljhandel. Det finns

”Man vill ha ett monopol, men samtidigt tillåta hundratals andra att bedriva detaljhandel.”

Joakim Sundbom, Expert EU-rätt

en stor risk att det anses rimma illa med de skäl Sverige angivit för att få behålla monolet.

Joakim Sundbom är särskilt förvånad över att utredningen så kategoriskt uttalat att det går att ”backa bandet” om EU-rätten underkänner den nya ordningen.

– Det är märkligt att man inte ens resonerar kring om det är möjligt att återinföra monopol. Det finns en artikel i EUF-fördraget, som är omdebatterad eftersom det är oklart exakt hur den ska tolkas, men många experter tolkar den som att det nästan är omöjligt att införa nya handelsmonopol.

Vilket han antar gäller även om man vill ta tillbaka ett avskaffat monopol.

– Det är som sagt omstritt, men i en så viktig fråga är det märkligt att utredningen inte ens för ett resonemang kring saken.

Extra märkligt tycker han att det är eftersom utredningen för nyanserade resonemang i andra frågor.

– Vad gäller det uppenbara bekymret, att förslaget utestänger utländska producenter, är utredningen mer ödmjuk. De drar slutsatsen att det kanske inte kommer att accepteras av EU-rätten utan anses vara diskriminerande och inte kunna försvaras med folkhälsoskäl.

Joakim Sundbom håller med.

– Det är svårt att förstå hur folkhälsan skulle skyddas av att alkohol bara får säljas vid produktionsstället. Varför skulle det vara mindre farligt än om det såldes någon annanstans?

I förslaget finns ett produktionstak, bara mindre producenter ska få sälja direkt till kund, men Joakim Sundbom tror inte att det gör någon skillnad.

– De flesta partierna verkar vilja ha monolet kvar. Ur mitt EU-rättsliga perspektiv kan jag då bara säga att det rimliga är att inte riskera det med att ta ett sådant här beslut.

Fakta

Förslaget i korthet

► Försäljning får endast ske i anslutning till ett betalt studiebesök eller en föreläsning.

► Tillverkaren får årligen producera högst 75 000 liter sprit, 500 000 liter jätta drycker med max 10 volymprocent alkohol, eller 200 000 liter jätta drycker med mer än 10 volymprocent alkohol.

► Tillverkaren ska vara oberoende från större tillverkare.

► Mängden som kunden får köpa begränsas till 0,7 liter sprit, 3 liter vin, 3 liter andra jätta drycker, och 3 liter starköl.

► Tillstånd från kommunen ska krävas.

► Alkoholen får inte säljas före klockan 10.00 eller efter klockan 20.00.

► Alkohollagens regler om försäljning ska gälla.

Joakim Sundbom

Irland kan bli först

Varningstext Irland är det första EU-landet som vill införa cancernvarningar på alkoholförpackningar. Frågan ligger hos EU-kommissionen och Emil Juslin, politisk sekreterare i EU-frågor på IOGT-NTO, tror att förslaget har goda utsikter att godkännas.

Eva Ekeröth

Anna Frej.

Foto: Johan Gunesius

Folkbildning hotas

Minskade anslag Sverigedemokraterna, SD, vill minska anslagen till folkhögskolor och studieförbund. Anna Frej, ledamot i IOGT-NTO:s förbundsstyrelse och socialdemokratisk kommunstyrelseordförande i Vännäs, är orolig.

– De vill minska anslaget till folkbildningen med 1,2 miljarder kronor. Det skulle få stora konsekvenser för NBV, Tollare och Wendelsberg. Särskilt nu när Miljonlotteriet går sämre och det inte finns några extra pengar att stötta med.

SD kan också hindra stöd lokalt.

– Många lokaler har byggts om, byggts ut och renoverats med bidrag från Boverket. För att en förening ska få bidrag krävs att kommunen ställer upp med 30 procent av kostnaden. Annars så får man inget.

Eva Ekeröth

”För mig är det bra att det finns sådana här ställen. Det känns tryggt när ingen är berusad.”

18-åriga Abdul Rahman till SVT:s Skånenyheter som träffar honom på en alkoholfri bar i Helsingborg apropå att allt färre unga dricker alkohol.

Foto: Melander Sundbom Advokatfirma

Vill öka ungas drickande

Japan Unga vuxna i Japan dricker för lite tycker det japanska Skatteverket. De har därför utlyst en kampanj för att vända trenden. Sven Andréasson, professor vid Karolinska institutet, undrar först om det är ett skämt. – Det är som att skjuta sig själv i foten – om det är ekonomin man vill värna om. Kostnaderna är större än vinsterna så det kostar mer än det smakar, säger han.

Johanna Andersson

Foto: iStockphoto

Cannabis till gravida

Fosterskador Enligt färsk forskning finns det starka indikationer på att cannabis kan leda till fosterskador. Trots det rekommenderas cannabis till gravida kvinnor i vissa delstater i USA när de söker hjälp för symtom som beror på graviditeten.

Johanna Andersson

Nätvin tillåts

Svea hovrätt Nätvinhandeln Winefinder kan fortsätta sin försäljning online i Sverige. Hösten 2020 kom domen som förbjöd dem att marknadsföra och sälja alkohol till kunder i Sverige. Winefinder överklagade och nu har Patent- och marknadsöverdomstolen vid Svea hovrätt givit dem rätt. Systembolaget ska ta ställning till om de ska överklaga till Högsta domstolen.

Eva Ekeroth

Foto: Anders Wiklund/TT

”Sanningens minut när budgetproppen kommer”

De politiska partiernas stöd för monopol och en restriktiv alkoholpolitik är stort. Nu är det upp till bevis.

Alkoholpolitik Inför valet ställde IOGT-NTO frågor om alkoholpolitik till de politiska partierna. Magnus Jonsson, tillförordnad chef för drogpolitiska avdelningen, är ganska nöjd med svaren. – Ja, partierna har fullt fokus på det förebyggande och ser det som viktigt.

Vad saknar du? – Pengar. Det är lätt att säga att något är viktigt och prioriterat, men man måste visa det också. Sanningens minut är när budgetproppen kommer.

Vad är mest intressant i svaren? – Att det finns en hyfsad samsyn på vad som behöver göras. Det finns ett stort stöd för monopol och den restriktiva politiken. Det bådär gott, även om monopol är hotat av dem som vill ha gårdsförsäljning. Det är lite fult att påstå att man värnar monopol och samtidigt vill införa gårdsförsäljning. Man kan inte både ha kakan och äta den. Oavsett hur det går kan man sedan skylla

på EU; det är deras fel att monopol försvinner eller att det inte blir någon gårdsförsäljning.

Bara ett parti, Kristdemokraterna, nämner vikten av att en ny ANDTS-strategi antas. Hur ser du på det?

– Det behövs en strategi för att få ett samlat avtryck. IOGT-NTO har ju drivit den frågan genom att ta fram den så kallade skuggstrategin. Viktigt att det beslutas och implementeras. Det kräver resurser och långsiktighet med medel för längre tid, annars blir det tandlöst.

Ett enda förslag i partiernas svar ogillas av IOGT-NTO. Det är Moderaternas förslag att man ska ha en dialog med branschorganisationerna om marknadsföring i sociala medier för att skydda barn och unga från alkoholreklam.

– Det tycker vi inte är något att satsa på. Frivilliga överenskommelser har inte visat sig vara någon framkomlig väg tidigare.

Eva Ekeroth

🔴 **På iogt.se kan du läsa vad partierna svarade och IOGT-NTO:s kommentarer.**

130 000

färre dödsfall varje år skulle bli resultatet om Europas länder införde minimiskatt på alkohol.

Källa: WHO:s Europakontor

Vill se könsanpassade insatser

Behandling World Forum Against Drugs, som i juni höll konferens i Göteborg, vill se mer genusperspektiv i drogfrågorna.

– Det är ofta könsneutralt när man pratar om missbruk, vilket nästan alltid innebär ett manligt perspektiv. Det hjälper ingen. Forskningen visar att killar och tjejer får mest effektiv hjälp på olika sätt, säger Regina Mattson, generalsekreterare WFAD.

Johanna Andersson

Foto: iStockphoto

Stor insmuggling av cannabis

Tullverket I augusti väcktes åtal mot sex personer som misstänks för att ha distribuerat nära 300 kilo insmugglad cannabis, och för att ingå i en omfattande narkotikahärva. Misstanken är att narkotikan smugglats till Sverige med lastbilar från Spanien, och även med post från Nederländerna.

Trots att flera stora beslag gjorts tror inte Erik Friberg, biträdande enhetschef vid Tullverkets kriminalavdelning, att marknaden påverkas så mycket.

– Även om vi gjorde enormt stora cannabisbeslag förra året så påverkade inte det prisbilden, vilket gör att man kan tro att det finns en väldigt stor införsel till Sverige av både narkotika och vapen som inte minst påverkar våldskonflikter. Hade vi varit på fler ställen under dygnets alla timmar så hade vi gjort fler beslag.

Johanna Andersson

KOMMENTAR

Eva Ekeroth
Reporter

Öl är inte potatis

Inför valet publicerade såväl tidningar som SVT valkompasser. Där ombads man tycka till om både det ena och andra: om det ska vara fler ordningsvakter eller fler fältassistenter i utsatta områden, eller om barnmorskor ska få kortare arbetsdag. Intrycket jag har fått är annars att de behöver fler kollegor och mindre stress, men det borde väl inte vara en valfråga? Det handlar om arbetsmiljö. Lös det bara! Likaså kanske det behövs både fler ordningsvakter och fler fältassistenter, vad vet jag, men en ideologisk fråga borde inte heller det vara.

Kriget i Ukraina eller klimatkatastrofen har inte märkts av under valrörelsen – mer än på valfläsket. När det är valår ska inte väljarna behöva ta smällen. I stället ska vi få bidrag till våra elräkningar och

bilar. Allt till alla, genast. Men det är inte så det fungerar. Det finns sällan enkla lösningar på svåra frågor. Vi kommer att drabbas av såväl klimatkrisen som krigets effekter.

Då är det absolut inte läge att ägna sig åt hasardspel med Systembolaget som insats och tillåta producenter att sälja alkohol.

Jag förstår om bryggare vill sälja öl till besökare, precis som bonden får sälja potatis. Det skulle inte vara något folkhälsoproblem om några få producenter på landsbygden sålde av den alkohol de själva producerar direkt till kunder som besöker dem. Men nu är de inte några få, utan flera hundra, de flesta i storstadsområden och öl är inte potatis. Monopolet, vårt viktigaste alkoholpolitiska verktyg, är per definition inte förenligt med fler detaljhandlare. Därför bör politikerna lyssna på Joakim Sundbom, på sidan 6, och inte införa gårdsförsäljning.

”Jag trodde inte att jag kunde bli så rädd”

J Scope är rapparen som kom ur sitt missbruk och fick fly för sitt liv när Ryssland invaderade Ukraina. Nu lär han unga i Sverige att göra musik.

TEXT Johanna Andersson FOTO Nathalie Chavez

”Att man misslyckas är inte ett tecken på att man ska sluta.”

J Scope är en ukrainsk artist som tagit sig ur ett mångårigt missbruk och vill visa på den goda sidan av hiphop. Hans liv förändrades över en natt när Ryssland invaderade Ukraina och han fick fly för sitt liv.

Flykten slutade i småländska Västervik dit han kom med sina två barn, 9 och 14 år, och sin fru. De bor idag i ett hus som är byggt ovanför klippväggarna mot Östersjön. Från huset leder en brant trätrappa ner till havet och en brygga. En liten grön rutschkana längst ut på brygga inbjuder till lek, men vädret skiftar snabbt och mörka moln får vattnet att ändra skepnad från lekfullt till skrämmande.

Folajatin Oyedamola Jerry, som han egentligen heter, är uppvuxen i Nigeria som den äldsta av fem syskon, och med en väldigt strikt far. Familjen gick till kyrkan varje söndag, vilket J Scope fortfarande gör.

– I allt jag gör så sätter jag Gud i det först. Det är så jag är uppfostrad, så det är viktigt för mig, säger han.

I Ukraina arbetade J Scope som modell, rappare, och med att lära skolbarn engelska. Men han har även en masterexamen från Kryvyi Rih National University, som har gett honom titeln Specialist in Mining Machinery Engineering. För hans familj var noga med att han skulle få en

ordentlig utbildning, och han är själv glad att han utbildade sig till ingenjör.

När Accent träffar honom jobbar han på ett sommarläger för kulturskolan i Västervik. Där lär han barn göra musik, har badat från ett uppblåsbart hopptorn och paddlat kanot och har spelat brännboll för första gången i sitt liv. Under hösten ska han lära barn göra musik i ett projekt för Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet, NBV.

J Scopes familj levde i Kiev när Ryssland gick in i Ukraina den 24 februari i år. Själv trodde han inte att det skulle bli krig, men hans fru anade oråd och begav sig till sitt barndomshem i Krivoy Rog med barnen en vecka innan kriget började.

– Det blev väldigt traumatiskt. Jag kunde inte tänka mig att det skulle bli krig och levde mitt liv som vanligt. En vecka efter att min fru rest gjorde jag

► **J Scope** flydde från krigets Ukraina och hamnade i svenska Västervik.

► J SCOPE

Namn: Folajatin Oyedamola Jerry.
Ålder: 34 år. **Familj:** Fru och två barn som är 9 och 14 år gamla, samt katten Saveliy. **Favoritträtt:** "Jag älskar fisk – men fisken här är dyr och det går inte köpa så god fisk, så jag har börjat fiska själv – men jag är en väldigt dålig fiskare." **Favoritartist:** Kendrick Lamar.

◀ J Scope vill inspirera barn och unga att hitta sin passion.

▶ Siktet är nu inställt på Melodifestivalen och hans förhoppning är att få tävla för Sverige i Eurovision.

”Jag hade kunnat bli den värsta versionen av mig själv – en kriminell gangster med vapen.”

Han trivs bra i Västervik även om han aldrig trott att han skulle bo i en småstad.

– Häromdagen hälsade kommunalrådet Dan Nilsson på mig och sa att han verkligen gillar min musik – i vilken storstad sker det?

För J Scope är musiken en passion som han vill dela med sig av till andra – och idag är han bättre rustad att göra det. För drygt sju år sedan lyckades han ta sig ur ett tio år långt cannabisberoende.

Nu vill han visa omvärlden att det finns en sida av hiphop utan droger och kriminalitet.

– Droger och kriminalitet är inte coolt. Jag vill få barnen att förstå att för många stora hiphopstjärnor handlar det bara om pengar, och att de sjunger om de här sakerna för de vet att det säljer. Det är inte alls säkert att de lever den livsstilen de sjunger om, säger han.

Han insåg själv att han hade olika val, och det är det han vill lära barn och unga.

– Jag hade kunnat bli den värsta versionen av mig själv – en kriminell gangster med vapen. Men jag kan som vuxen verkligen uppskatta disciplinen som fanns i mitt hem, och som jag tror är en stor del i att jag valde att istället bli den bättre versionen av mig själv, säger han.

Han vill inspirera barn och unga att

hitta sin passion och kunna skapa något från den.

– Att man misslyckas är inte ett tecken på att man ska sluta. Jag vill lära barnen att de kan fortsätta att utvecklas och att de ska hålla på med det de har en passion för. Mitt främsta mål är att nå ut med ett bra budskap till människor.

Han menar att den stora skillnaden mellan Sverige och Ukraina är att det i Ukraina är väldigt mycket press på människor.

– I den svenska kulturen handlar det bara om att göra sitt bästa, det är inte samma tävlande här. Här är det ingen som pushar mig – jag pushar bara mig själv, säger han.

Hans sikte är nu inställt på att tävla i Eurovision nästa år – för Sverige. ☒

HIPHOP

► **Hiphop föddes som** en subkulturell rörelse i USA under slutet av 1970-talet bland afroamerikanska ungdomar bosatta i South Bronx i New York. På 1990-talet hade hiphop-kulturen spritts över hela världen. Texterna är ofta samhällskritiska och belyser sociala orättvisor i samhället.

mig i ordning för att gå till studion när jag plötsligt hörde en bomb slå ner. Jag tittade på nyheterna och allt var helt galet. Ukraina var under attack och ingen visste vad de skulle göra, säger han.

Han flydde till Krivoy Rog där hans fru och barn var. Hon ville stanna där, men J Scope övertalade henne att fly vidare.

– Jag trodde inte att jag kunde bli så rädd, och hade inte förberett mig på att jag skulle behöva fly för mitt liv.

De bestämde sig för att åka mot Polen. Det var totalt kaos, tåget var överfullt och han tvingades stå under hela den 17 timmar långa resan.

– Det var minst femhundra människor på tåget, alla försökte trycka sig på och det var jättetrångt. Vid gränsen till Polen trängdes tusentals, vi fick stå i kö över natten och mina barn grät. Vi hamnade

i ett flyktingläger, men min dotter mådde dåligt så jag pratade med en vän som hjälpte oss hitta ett hotell.

Att familjen skulle fortsätta sin resa till Sverige var ingen självklarhet, men han hade en positiv bild av landet, och en volontär sa att det fanns ett ställe att bo på i Västervik.

– Det som gjorde att jag blev helt såld på Västervik var att jag hörde att Björn

Ulvaeus från ABBA bor där. Det har varit en galen resa och här är vi.

J Scopes karriär hade börjat precis ta fart i Ukraina när han tvingades fly.

– Drömmarna som jag hade som barn började realiseras och så plötsligt en dag – boom – en bomb slår ner och hela livet har förändras över en natt. Allt jag jobbat för kraschade – det kom som en riktigt chock.

Yoga kan minska alkoholsug

Enligt en ny svensk studie kan yoga minska alkoholsug. Även konditionsträning minskar suget, men inte lika mycket.

TEXT Johanna Andersson

Behandling Enligt en ny studie kan konditionsträning – och i synnerhet yoga – minska sug och konsumtion av alkohol. Forskarna efterfrågar nu fler och effektivare, samt icke-stigmatiserande, behandlingar mot alkoholberoende.

– Upp mot 80 till 90 procent av alla som lider av en problematik med alkohol söker inte, eller får inte hjälp, att hantera sitt beroende. Detta trots att det får negativa konsekvenser för deras psykiska och fysiska hälsa, säger Mats Hallgren, institutionen för global folkhälsa vid Karolinska institutet.

Deltagarna i studien delades slumpmässigt in i tre grupper varav en grupp tränade kondition, en annan yoga, och den tredje fick telefonrådgivning av en behandlingsspecialist.

Totalt deltog 140 otränade män och kvinnor som diagnosticerats med alko-

”Att andas bättre när man tränar, samt medveten andning, kan kopplas till minskad stress och ångest.”

Mats Hallgren, Karolinska institutet

holberoende. Yoga- och konditionsgruppen uppmuntrades att träna tre gånger i veckan under tolv veckor.

– Vi är inte säkra på varför yoga är extra effektivt. Men träningsformen inkluderar andra komponenter som kan hjälpa människor med till exempel fokus på andning. Att andas lite bättre när man tränar, samt medveten andning, kan kopplas till minskad stress och ångest.

Deltagarna drack i snitt sex alkoholenheter (glas) färre per vecka, och hade under studien fler nyktra dagar – och den största minskningen kunde ses i yogagruppen. I denna grupp minskade också symtom på depression och ångest i större utsträckning än i de andra grupperna.

I studien fann man att konditionsträning, speciellt yoga, minskade nedstämdhet och ångest, vilket forskarna också tror kan förklara den minskade konsumtionen av alkohol.

Mats Hallgren tror också att träningen leder till minskad stress vilket kan förklara förändringarna i dryckesvanor och ett upplevt förbättrat psykiskt mående.

– När man känner stress ökar risken att man vill dricka ganska mycket, och stress ökar känslan av ångest och nedstämdhet. Så vi tror att det sätter i gång alkoholsuget. När personen lär sig att stressen mildras om den dricker alkohol är risken att det beteendet fortsätter, och i förlängningen kanske personen får ännu svårare att hantera stress.

I en framtida studie planerar forskarna att undersöka de långvariga effekterna av träning på alkoholkonsumtion för att se hur kognition och dopaminsystem påverkas. De vill också arbeta mer med att motivera deltagarna till träning, och hjälpa dem mer under processen att förändra sina rutiner.

Fakta

► Deltagarna delades slumpmässigt in i tre grupper: en tränade kondition, en annan yoga, och den tredje fick telefonrådgivning.

► Totalt deltog 140 otränade män och kvinnor som diagnosticerats med alkoholberoende.

► Yoga- och konditionsgruppen uppmuntrades att träna tre gånger i veckan under tolv veckor.

► Deltagarna drack i snitt sex glas färre per vecka, och hade fler nyktra dagar. Störst var minskningen i yogagruppen.

► I den gruppen minskade också symtom på depression och ångest i mer än de andra grupperna.

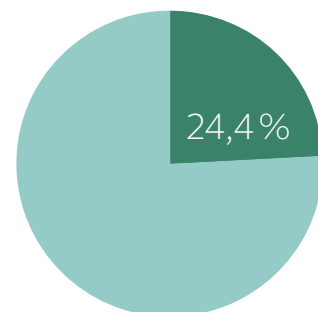
Mats Hallgren

Foto: Privat

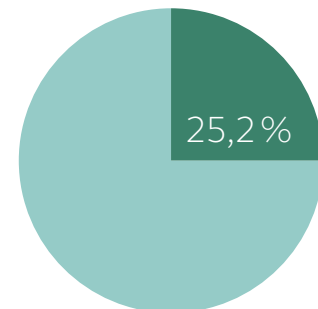
Avstängd läkare

Cannabis Det svenska cannabisbolaget Aureum Healthcare har stängt av en av sina läkare för ”oaktsam förskrivning av narkotiska preparat till ett 60-tal patienter.” Läkaren har varken haft kontakt med patienterna, följt upp förskrivningen, eller fört ordentliga journalanteckningar. Det framgår av Aureums egen anmälan till Inspektionen för vård och omsorg, IVO.

Ulrica Ambjörn

Nästan var fjärde alkoholhandläggare har utsatts för påtryckningar eller hot av någon som söker serveringstillstånd.

Drygt var fjärde har utsatts för påtryckningar från politiker i den egna kommunen.

Hotade handläggare

Alkohol Nästan var fjärde alkoholhandläggare har utsatts för påtryckningar av någon som söker serveringstillstånd eller har annat intresse i verksamheten. Och drygt var fjärde uppger att någon i den politiska organisationen utövat påverkan. Dessutom säger 15 procent att tjänstemän i den egna organisationen har försökt påverka beslut. Det visar en rapport från Kommunala alkohol- och tobakshandläggares förening, KAF-T.

Eva Ekeröth

8,4

miljoner européer mellan 15 och 64 år har någon gång använt en olaglig drog.

Källa: European Monitoring centre for drugs and drug addiction, EMCDDA.

Ungas spel riskabelt

Drogvanor Det är vanligare bland unga som börjat använda alkohol, narkotika eller tobak före 14 års ålder att ha ett riskabelt spelande. Det visar en ny studie från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Ulrica Ambjörn

Barn påverkas

Riskgrupp Barn och anhöriga till någon som är beroende av alkohol har förhöjd risk för både psykiska och fysiska problem. De har även generellt svårare att etablera sig i samhället, svårare att få en anställning, bedriver i lägre grad akademiska studier, och är mer benägna att hamna i kriminalitet. Det visar en ny dansk metastudie som baseras på 91 artiklar, främst från de nordiska länderna. Johanna Andersson

Foto: Istockphoto

Forskning saknas

CBD-olja I Sverige är det olagligt att sälja CBD-olja (som utvinns ur cannabis) om det inte skrivs ut som läkemedel. Trots det pumpar investerare in en massa pengar i bolag som planerar att sälja oljan här. Fred Nyberg, professor vid Uppsala universitet, menar att CBD i framtiden kan skrivas ut till fler än idag, men att mer forskning behövs innan det blir aktuellt. Johanna Andersson

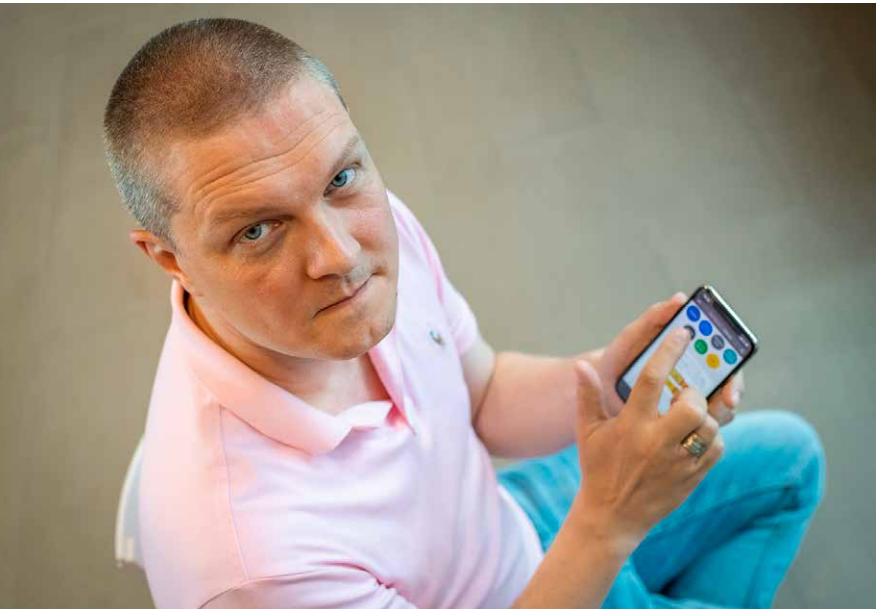

Foto: Pressbild

Många klarar dricka mindre med app

Forskare vid Linköpings universitet har utvecklat en app för den som vill dra ner på alkoholen.

Mobilstöd En studie har visat goda resultat för appen, som under hösten blir tillgänglig för alla. – Många dricker för mycket, men det finns ett visst motstånd mot att söka hjälp. Vi tänkte att de flesta ändå söker på nätet och då ville vi göra något för dem, säger Marcus Bendtsen, universitetslektor vid Linköpings universitet, som lett studien.

Information om alkohol finns redan på nätet, så det var inte det forskarna ville bidra med. – Vi gjorde i stället en app som man laddar ner i telefonen och som ger individuellt stöd.

Deltagarna fick rapportera hur mycket de drack per vecka och hur många gånger per månad de drack sig berusade. – Varje söndag fick de ett sms med ett meddelande som uppmanade dem att utvärdera veckans alkoholkonsumtion. Sedan fick de tillgång till ett antal verktyg i mobilen. De som hade tillgång

till stödet drack 25 procent mindre än de som inte fick tillgång, både sett till total konsumtion och antalet berusningstillfällen, säger Marcus Bendtsen. I ett av verktygen kunde deltagarna skriva sms till sig själva och välja när de skulle skickas. – Det var mycket populärare än vi trott. Nu tittar vi vidare på hur deltagarna använde stödet, vad man gillade och vad mer man skulle vilja ha.

Studien varade i fyra månader. – De fick alltså sexton påminnelser. Om de bara tryckte bort sms:et vet vi ju inte, men det var inte många som stängde av funktionen. Och för några kanske det räckte att de såg sms:et komma.

Marcus Bendtsen hoppas att appen ska vara färdig för lansering till allmänheten under hösten.

Kan digitalt stöd verkligen fungera lika bra som personliga möten? – Ja, absolut. För vissa. Ska vi bara erbjuda personlig hjälp så utestänger vi många. Den ena typen av stöd utesluter ju inte den andra. Eva Ekeröth

”Jag vill bidra med min kunskap, kunskap är makt”

Forskaren Muataz Lafta

Har du alltid vetat vad du vill arbeta med? – Att bli läkare har varit en dröm sedan barnsben. Vi har haft mycket sjukdom i familjen. Min pappa gick bort i cancer en kort tid efter att vi kom från Irak för elva år sedan. Nu ser jag fram emot att få göra min forskar-AT här i Uppsala till hösten.

Du har precis fått din examen från läkarprogrammet, men redan påbörjat din forskning, hur är det möjligt? – Uppsala har ett Early Doctorate program som jag har gått. Mitt intresse är hjärnan, målet är att bli neurokirurg. Min doktorsavhandling handlar om biomarkörer, att hitta nya sätt att förstå förloppet, och kunna förutsäga prognosen, för olika neurologiska och psykiatriska sjukdomar.

Och så föreläser du om riskerna med alkohol, narkotika och tobak? – Det är en av de saker jag är mest stolt över. Jag har aldrig kommit i kontakt med droger själv, men jag vill gärna bidra med den kunskap jag har så att andra ska kunna fatta väl grundade beslut. Därför tog jag kontakt med Stiftelsen Choice som ordnar föreläsningar i skolor. Kunskap är makt. Text Eva Ekeröth Foto Mikael Wallerstedt

Ålder: 24år. **Gör:** Forskare och nybliven läkare. Familj: mamma och tre syskon. **Bor:** Uppsala, men är på helgerna ofta hos familjen i Eskilstuna. **På fritiden:** Spelar tennis, men även padel, squash och styrketräning. Paddlar kajak på somrarna. **Övrigt:** Utsågs till Årets uppsalastudent 2021. Har bildat Kirurgiska föreningen Uppsala och Studenter i forskning Uppsala.

INNEHÅLL: 24 "Samverkan är nyckeln" 28 "Politiskt stöd behövs"
30 Förebyggande arbete på många nivåer

Fokus på förebyggande

Som polis på fältet arbetar IOGT-NTO-medlemmen Astrid Wetterström nära socialsekreterare och fältassistenter. Tidiga insatser är avgörande för individen, och för hela samhället.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Casper Hedberg

”Samverkan är nyckeln”

Narkotika upptar en stor del av hennes arbetstid. Trööst att se unga gå ner sig, men värt jobbet när någon förändras tycker IOGT-NTO-medlemmen Astrid Wetterström, polis som tror på samverkan.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Casper Hedberg

◀ Lokaler i polishuset är slitna och skulle må bra av en renovering,

”Jag blir alltmer stärkt i min övertygelse om civilsamhällets roll för att människor inte ska hamna snett.”

– Det är kostsamt att ta bort poolen så därför har det dröjt, men vi behöver utrymmet. Vi är trångbodda.

Kollegorna verkar dock vara på gott humör och hejar glatt. Astrid Wetterström ilar i väg för att byta om. Strax kommer hon omklädd i uniform, men försvinner och återkommer ett par gånger till. Det är så hennes arbetsdagar börjar.

– Det tar tid att rusta på allting. Uniformen finns på ett ställe, vapen och kamera på ett annat, och nycklar på ett tredje.

Sedan ska bilen packas. I garaget står flera polisbilar. Patrullen har inte en bestämd bil som de alltid använder utan tilldelas en bil när de går på passet. Någon favoritbil har hon inte.

– De är ju nya och fina bilar allihop. Privat kör jag en sämre.

Hon packar in sina prylar i bakluckan.

– Det är främst min skyddsutrustning: hjälm, tung väst, skyddsmask, benskydd och reflexväst, men också hjärtstartare, spikmatta, och utrustning för att bryta upp dörrar.

På sig har hon radio, pistol, batong, pepparsprej och kroppskamera. I fickan har hon en tourniquet.

– Det är ett avsnörande förband som man kan använda när någon till exempel blivit skjuten i benet.

Astrid Wetterström blev polis för 15 år sedan, men det var ingen barndomsdröm som gick i uppfyllelse.

– Jag pluggade kostvetenskap i Uppsala, men min kompis hade flera gånger sökt polishögskolan utan att komma in. Det var hon som inspirerade mig att

söka. Jag kom in och lade koststudierna på hyllan. Min kompis blev jurist i stället. Vi bodde faktiskt på Nykterhetsvännernas studenthem Arken.

Astrid Wetterström har varit engagerad i nykterhetsrörelsen sedan hon var 14 år.

– Som barn var jag medlem i Junis utanför Nyköping där jag växte upp. Det var brännboll och fotboll på somrarna och pyssel på vinterhalvåret. Från nykterhetsrörelsen har jag fått mitt samhälls-engagemang, som var en starkt bidragande orsak till att jag ville bli polis. Även om det främst var mötet med människor som lockade.

Vad är bäst med att vara polis?

– Variationen. Varje dag är ett blankt blad, man vet aldrig vad som väntar. Ingen dag är den andra lik. Och förstås mötet med människorna.

Varje arbetsdag inleds dock på samma sätt, med ett utsättningsmöte. Åtta lokalpolisområden möts digitalt och rapporterar till varandra.

– Då får vi veta om det hänt något, eller ska ske någon händelse, som vi måste känna till. Sedan kan larmen börja komma, annars åker vi på egeninitierade jobb. Då åker vi till ställen där det brukar vara problem, säger hon.

– Det mesta av vårt uppsökande arbete är kopplat till narkotika. Jag skulle bedöma att narkotika och gängkriminalitet upptar 90 procent av vår arbetstid, när vi inte är ute på larm via ledningscentralen.

Hur blir ni bemötta när ni kommer ut?

– Oftast jättebra. ▶

◀ Det är en ansenlig mängd utrustning som ska med i bilen.

▶ Astrid Wetterström har varit engagerad i nykterhetsrörelsen sedan hon var 14 år.

Sämst med att vara polis tycker hon är arbetstiderna.

- Treskiften. Det gör mig trött ibland att tiderna varierar så mycket. Vi jobbar dag, kväll eller natt. En vecka i taget.

Mellan 2010 och 2014 Var Astrid Wetterström generalsekreterare för Ungdomens nykterhetsförbund, UNF. En erfarenhet hon har nytta av i sitt arbete som polis.

- I myndigheten jobbar vi mycket med samverkan, både med andra myndigheter och med civilsamhället. Då är det en fördel. Men mest nytta har jag haft av mitt ideella engagemang i nykterhetsrörelsen. Jag blir alltmer stärkt i min övertygelse

om civilsamhällets roll för att människor inte ska hamna snett.

Hur ser du på polisens arbete mot narkotika. Vad är viktigast?

- Vi vill minska tillgången. Men vi ser ju att när några hamnar i fängelse så fyller andra snart på.

Känns det trööstlöst?

- Det som känns trööstlöst är att unga människor fastnar i droger och kriminalitet och inte kan ta sig ur det. Att se hur de går ner sig. De ni läser om i tidningen träffar vi ju varje dag, plötsligt dyker de upp i skyddsväst eller haltande efter en skottskada. Många tycker själva att det är jobbigt. Utan narkotika

skulle vi inte ha några skjutningar. Men nu har vi åtminstone en fungerande avhopparverksamhet.

Vad tycker du behöver göras?

- Det är komplext. När vi tar bort stora partier från gatan minskar vi tillgången, men ökar skulderna och pressen på dem som inte kan betala. Men tillgången måste minska, införseln till Sverige måste ner, och fler borde få sysselsättning. Sedan tror jag verkligen på de gemensamma insatserna som myndigheter gör, när vi får bryta sekretessen och prata med varandra.

Astrid Wetterström är mycket nöjd

med hur samarbetet fungerar i Botkyrka kommun, dit Tumba hör.

- Det finns ett våldspreventivt centrum i kommunen. På helgerna har vi våra utsättningsmöten där, tillsammans med socialsekreterare och fältassistenter. Vi har ett jättebra samarbete med socialförvaltningen. Det händer till exempel att personer behöver placeras på annan ort, sådant ordnar socialförvaltningen.

En stor del av polisens arbete är rent förebyggande.

- Vi jobbar mycket med nyrekryteringen för att förhindra att unga hamnar i kriminalitet. Det handlar ofta om skol-

barn eller till och med förskolebarn. Det är viktigt att soc och föräldrar kontaktas så tidigt som möjligt.

Det handlar inte om att de minsta barnen begår brott.

- Oftast börjar det med att de bjuds på saker, som hamburgare och läsk. Det är så de kriminella gängen knyter barnen till sig. Vi dokumenterar jättemycket. Bara barnen är på fel plats vid fel tid så rapporterar vi till soc.

Vad gör de då?

- De berättar inte exakt vad de gör, men jag har sett effekterna. I flera fall har det fått positiva konsekvenser för barnen och hela familjen.

Avkriminalisering av eget bruk tycker hon inte är någon bra lösning.

- Det finns ingen som börjar direkt med tungt missbruk. Att ”röka på” är inkörsporten. Ser man till folkhälsan och hur narkotika drabbar människor så tycker jag inte att det är en bra idé.

När känns ditt jobb mest meningsfullt?

- När jag kan se att det vi gjort lett till en förändring, även om den är liten. Att känna att vi har satt ett frö hos någon. Eller när vi haft ett bra förhör med någon som utsatts för våld i nära relation, så att de inte tar tillbaka sin anmälan.

Så får Astrid Wetterström ett larm via radion och intervjun får ett abrupt slut. Med långa, snabba kliv går hon mot grinden och släpper ut oss innan hon skyndar mot bilen. ☘

FAKTA BOTKYRKA KOMMUN

- ▶ **Botkyrka** är en kommun i södra delen av Stockholms län. Centra-lorten är Tumba. Delar av orterna Alby, Fittja och Hallunda/Norsborg klassades 2021 som särskilt utsatta områden av Polisen, och delar av området Storvreten i Tumba klassa-des som utsatt område.
- ▶ **Botkyrka** lokalpolisområde är ett av 19 lokalpolisområden i Polisregi-on Stockholm. Lokalpolisområdet ansvarar för utredningar, trafikären-den och bedriver lokal spaningsverk-samhet. De bedriver också brottsfö-rebyggande och trygghetsskapande arbete i samverkan med kommunen och lokala aktörer.
- ▶ **Lokalpolisområdet** ansvarar också för trafiksäkerhetsarbete som has-tighetskontroller, nykterhetskontrol-ler och kontroller av farligt beteende. De ansvarar även för hittegods, pass och nationella id-kort.

Frivilliga och kommunanställda fältassistenter genomför regelbundet trygghetsvandringar i Tenstaområdet. Förebyggande insatser som att knyta kontakter med unga är avgörande.

”Politiskt stöd behövs”

Långsiktigt arbete och stöd uppifrån. Det krävs för att kommunernas förebyggande arbete ska fungera.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Magnus Hallgren/DN/TT

Frilansskribenten Sara Heine har skrivit rapporten Att förebygga narkotikaproblem: Tidig upptäckt – tidiga insatser, som gavs ut av Narkotikapolitiskt center, NPC, i våras. Inför arbetet med rapporten intervjuade hon ett 30-tal nyckelpersoner.

– Det som slog mig var att de har en så gemensam bild av vilka utmaningarna är och vad som bör göras, trots att de har olika befattningar, är från olika delar av landet och har kommit olika långt i det förebyggande arbetet på hemmaplan, säger Sara Heine.

Något annat som slog henne är att de kommuner som kommit en bit på väg har hittat liknande lösningar.

– I de kommuner där det fungerar bra finns en politisk förståelse för att arbetet måste ske brett, flera förvaltningar måste ingå. Och någon måste ha ansvaret för samordningen och kalla till möten. Men det fungerar inte att någon får fem procent av sin tjänst som samordnare, som det faktiskt ser ut i vissa kommuner. Så lite tid hinner man inte göra något på.

Vanligen ingår skola, socialtjänst, fritidsförvaltning och polis i samarbetet.

Foto: Privat

► SARA HEINE

Frilansskribent, med uppdrag för bland andra Narkotikapolitiskt Center, NPC. Författare till rapporten Att förebygga narkotikaproblem. 1999–2018 arbetade hon med globala frågor på IOGT-NTO-rörelsen.

– Helst vill man ha med vårderna också, även om det kan vara svårt eftersom de har en annan huvudman.

Arbetet måste också vara långsiktigt.
– Ad hoc-insatser fungerar inte. Man måste arbeta systematiskt tillsammans under längre tid.

Sara Heine anser att det måste finnas en tydlig struktur i arbetet.

– I allt för många kommuner hänger det på enskilda individers engagemang. Byter man personal så faller allt. Därför behövs struktur och krav på hur arbetet ska genomföras. När det uppstår incidenter ska det finnas snabba vägar att nå varandra på.

Att man arbetar gemensamt betyder inte att alla ska göra allt.

– Men alla ska ha en gemensam bild av vad som ska göras och veta vem som ska göra vad. De måste ha tilltro till varandra, stötta varandra och inte jobba i stuprör.

En annan fallgrop är om de inblandade saknar en gemensam lägesbild och gemensamma mål. Sedan behöver arbetet utvärderas för att man ska veta om det ger resultat.

– Många kommuner vittnar om behovet av att utvärdera sina insatser löpande och följa utvecklingen av ungas konsumtion. Annars riskerar de att famla i blindo. Även CAN (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning) har jobbat mycket med att ta fram instrument som kommunerna kan använda för att utvärdera.

Även om samverkan är central för att ►

SSPF (skola, socialtjänst, polis, fritid)

En dansk modell för brottsförebyggande arbete som används i svenska kommuner sedan 2007. Modellen anpassas till lokala förutsättningar vilket gör att såväl målgrupp som metoder kan skilja sig åt. Oftast är målgruppen barn och unga som på något sätt väckt oro i omgivningen.

10

miljoner kronor per år sparar Norrtälje kommun genom minskad alkohol- och narkotika-konsumtion och minskat antal brott vid skolavslutningar.
Källa: Länsstyrelsen i Stockholm.

► lyckas är samverkan inte detsamma som insatsen.

- Det är en sak att mötas och sätta målen, men det ska ju genomföras också. Polisen får beröm av Sara Heine.
- Polisen är bra på att upptäcka tidigt. Polisen är en av de samhällsaktörer som står för flest orosanmälningar till socialtjänsten. Men steget mellan tidig upptäckt och tidiga insatser kan vara långt.

Hon tycker att de modeller där polisen arbetar tätt tillsammans med andra fungerar bäst. Särskilt framhåller hon det numera nedlagda MUMIN (Maria ungdom motiverande interventioner), ett samarbete mellan polis, socialtjänst och sjukvård. Vid polisingripandet kördes den omhändertagna till Maria ungdom där samtal och behandlingskontrakt erbjöds direkt i anslutning till gripandet.

- Det är viktigt att få till en insats väldigt snabbt. Det skapar oro när barnet kommer hem med polis. Det finns föräldrar som tror att de ska förlora vårdnaden om barnen. Motivationen till förändring är ofta hög i den situationen. Då är det viktigt att det finns lågtröskelmottagningar dit man kan få komma direkt, gärna med möjlighet för unga att få komma dit utan att föräldrar får veta det.

Positiva exempel på myndighetsöverskridande samarbete finns på flera orter. Sara Heine nämner Uppsala, som har en socialsekreterare i polishuset. Syftet är

”Det är en sak att mötas och sätta målen, men det ska ju genomföras också.”

Sara Heine

att kunna inleda samtal och starta en process direkt efter att en ung person tagits av polis.

Ett annat exempel är Umeå som 2021 fick priset Årets förebyggande kommun av CAN. De satsar stort på att inga områden ska klassas som utsatta. De har en stor och aktiv fältgrupp och ett väl utvecklat samarbete med grund- och gymnasieskolan. Där finns också Ingången alkohol- och drogrådgivning, en öppenvårdsinsats som för stödsamtal med barn och föräldrar utan biståndsbeslut. Sedan 2021 finns också Preventiva enheten, en verksamhet inom socialtjänsten för att hålla ihop arbetet från förebyggande arbete till tidig insats. I enheten ingår Drogbehandlarna, en specialistverksamhet för unga mellan 12 och 22 år och deras anhöriga.

Och så flaggskeppet Norrtälje, som två gånger utsetts till Årets förebyggande kommun och som med sin långsiktiga satsning Trygg i Norrtälje kommun, TINK, minskat både narkotikaanvändning och brott. Avdelningen samordnar, leder och utvecklar det övergripande trygghets-

arbetet i alla kommunala verksamheter, tillsammans med andra aktörer, som polisen och det lokala näringslivet. De har också regelbundna möten med samtliga rektorer, även friskolornas.

- Det är roligt att det också lönar sig ekonomiskt. En utvärdering som Uppsala universitet gjort på uppdrag av Länsstyrelsen visar att satsningen tjänat flera miljoner per år åt kommunen.

Enligt utvärderingen har Norrtälje kommun på tio år sparat mellan 16 och 28 miljoner kronor på färre våldsbrott vid skolavslutningarna. Kommunen har dessutom årligen sparat 5,7 miljoner på minskat narkotikabruk. På fem år har samhället sparat 21 miljoner på minskat riskbruk av alkohol bland vuxna, varav kommunen sparat 10.

Var brister det oftast?

- Jag skulle säga att har man inte politiker som förstår att man måste arbeta långsiktigt och brett, utan tror att problemen kan lösas med tillfälliga insatser, eller att ingen får ansvaret för att samverkan fungerar, då blir det inget resultat, säger Sara Heine. ☹

faktorer, som stöd till elever som har hög frånvaro eller svårigheter att klara skolgången.

► **Indikerad nivå:** riktade insatser till personer som har en hög risk att utveckla problem. Här ryms också insatser för tidig upptäckt, som rutiner för att skolan ska göra en orosanmälan vid misstanke om att en elev använder narkotika.

Källa: NPC

FÖREBYGGANDE ARBETE PÅ MÅNGA NIVÅER

- **Primärprevention**, riktas till stora grupper eller hela befolkningen och syftar till att förhindra att någon börjar använda narkotika, till exempel lagstiftning och informationskampanjer.
- **Sekundärprevention**, syftar till att tidigt upptäcka ett påbörjat missbruk eller att upptäcka personer i riskzon.
- **Tertiärprevention**, riktar sig den som redan har ett missbruk eller beroende och syftar till att hindra eller begränsa skador.

- Insatserna kan också delas upp efter målgrupp enligt följande:**
- **Universell nivå:** aktiviteter för en bred målgrupp, som föräldramöten och fritidsaktiviteter för unga. Insatser som stärker skyddsfaktorerna för alla unga.
 - **Selektiv nivå:** insatser för grupper med risk att utveckla problem, till exempel genom att arbeta med tidig upptäckt och att samtidigt stärka gruppens skydds-

Visste du att du kan **lyssna** på reportage och intervjuer från Accent?

accentpodden

Finns där du hittar dina podcasts eller på accentmagasin.se/podcast

Föreningsnamn som speglar sin tid

IOGT-NTO-föreningarna runt om i landet har namn av vitt skild karaktär. I många fall har orten fått ge namn åt föreningen, i andra fall är namnen mer fantasifulla. Här är ett urval.

TEXT Eva Ekeröth ILLUSTRATION Spektra

Namn efter geografisk placering

- **Sollentuna**, Stockholms län, 1899
- **Söderhamn**, Gävleborgs län, 1882
- **Degerfors**, Örebro län, 1969
- **IOGT-NTO Norsjö**, Västerbottens län, 2012

Namn som förekommer i alla län och alla tider.

Namn efter manspersoner

- **Urban Hjärne**, Motala, Östergötland, 1902
- **Leon Gambetta**, Varberg, Hallands län, 1883
- **Oskars minne**, Visby, Gotland, 1884
- **Gustaf Adolf**, Köping, Västmanlands län, 1879
- **Gustaf Vasa**, Rättvik, Dalarnas län, 1894
- **Kettil Jamte**, Häggenås, Jämtland, 1899
- **Hercules**, Grums, Värmland, 1923

Vanligen har manliga gudar, kungar eller kulturpersonligheter fått ge namn till föreningarna. Förekommer över hela landet. Vanligast i slutet av 1800- eller början av 1900-talet.

Namn som beskriver verksamheten

- **Nytta och nöje**, Örebro, Örebro län, 1898
- **Drogfria Studenter**, Umeå, Västerbottens län, 2004
- **IOGT-NTO Stockholm Straight Edge**, Stockholm, Stockholms län, 2012
- **IOGT Atlet**, Stockholm, Stockholms län, 2014
- **IOGT-NTO Somaliska kultur- och idrottsföreningen**, Strömsund, Jämtlands län, 2018
- **IOGT-NTO Online Gamers**, Enköping, Uppsala län, 2020

De flesta är grundade på 2000-talet så kanske är det en ny trend?

Namn baserat på mångkultur/etnicitet

- **The Gambian Society**, Helsingborg, Skåne län, 2002
- **Bosniska Kulturella Centrum**, Örebro, Örebro län, 2005
- **IOGT-NTO Mångkultur**, Degerfors, Örebro län, 2014
- **Ogaden Kramfors**, Kramfors, Västernorrland, 2015
- **Somaliska IOGT-NTO Kronoparken**, Karlstad, Värmlands län, 2015
- **IOGT-NTO African Community center**, Haparanda, Norrbottens län, 2020
- **IOGT-NTO Multi Kult**, Umeå, Västerbottens län, 2020

Namn som associerar till kamratstöd

- **Kamratstödet**, Ödeshög, Jönköpings län, 2003
- **Medmänniska**, Umeå, Västerbottens län, 2005
- **Räddningsplankan**, Östersund, Jämtlands län, 2011
- **Kamratstödet Sober**, Örebro, Örebro län, 2014
- **IOGT-NTO Språngbrädan**, Krokom, Jämtlands län, 2015
- **IOGT-NTO Livbojen**, Ludvika, Dalarnas län, 2019
- **Kamratstödet Själ & Hjärta**, Norrköping, Östergötlands län, 2021

Namn som är visionära/ideologiska

- **Välkommen till frihet**, Hammarstrand, Jämtlands län, 1883
- **Roslagens hopp**, Norrtälje, Stockholms län, 1899
- **Friska vindar**, Heby, Uppsala län, 1899
- **Ungdomens framtid**, Bromölla, Skåne län, 1901
- **Mera lycka**, Gnosjö, Jönköpings län, 1907
- **Byns framtid**, Hagfors, Värmlands län, 1928
- **Trots Allt!** Uppsala, Uppsala län, 1989
- **Sund vilja**, Örnsköldsvik, Västernorrlands län, 1993
- **Arete (dygd, duglighet)**, Västra Götalands län, 2013
- **Starka vingar**, Ronneby, Blekinge län, 2019

Vanligt förekommande namn bland IOGT-NTO:s äldsta föreningar, men några nykomlingar finns också på listan.

Namn som fokuserar på alkoholkampen

- **Protest**, Fagersta, Västmanlands län, 1883
- **Strid och seger**, Laxå, Örebro län, 1897
- **Kämpen**, Kumla, Örebro län, 1897
- **Segervinnaren**, Hudiksvall, Gävleborgs län, 1896
- **Nya segrar**, Sidensjö, Västernorrlands län, 1904
- **Kampen**, Växjö, Kronobergs län, 2021

Vanligt bland de äldsta föreningarna, men så sent som 2021 registrerades Kampen i Växjö.

Namn med naturen som inspiration

- **Daggdroppen**, Älvdalen, Dalarnas län, 1884
- **Myran**, Forshaga, Värmlands län, 1885
- **Dalblomman**, Billingsfors, Västra Götalands län, 1895
- **Dalens ros**, Jättendal, Gävleborgs län, 1896
- **Majblomman**, Leksand, Dalarnas län, 1899
- **Fjällets stjärna**, Lycksele, Västerbottens län, 1885

Nu har de gjort sitt val

Förstagångsväljaren Qali Said känner sig säker på att hon lagt sin röst på rätt parti.

TEXT Johanna Andersson FOTO Emil Malmberg

Rosengård har valförberedelserna pågått länge. IOGT-NTO Syds projekt *Unga tillsammans* målsättning har haft fokus på förstagångsväljare, och att få så många unga som möjligt att rösta. Tillsammans har ungdomarna mött politiker och anordnat egna valdebatter.

– De har också gjort valkompassen och diskuterat resultaten tillsammans, säger Rahma Ali projektsamordnare.

I valet 2018 hade Rosengård det lägsta röstdeltagandet i landet, 47,5 procent, vilket föreningen ville ändra på.

– Jag tror inte att valdeltagandet kommer att vara lägst i år, det här året kommer vi att slå rekord, var Rahma Alis förhoppning på valdagen.

Unga tillsammans har besökt valstugor för att få information om hur partierna står i olika frågor och samtalat med politiker. De har också delat ut broschyrer på somaliska om varför det är viktigt att rösta.

– Vi har berättat hur ett val går till, hur man röstar och varför det är viktigt att alla röstar. Jag är glad att ungdomarna har engagerat sig och att de har velat rösta och diskuterat med varandra. Det har varit kul att ha det här demokrati-projektet nu när det är valår, säger Rahma Ali.

Flera av IOGT-NTO-föreningen Regnbåges medlemmar får nu rösta för första gången och enligt Rahma Ali har ungdomarnas engagemang växt under projektets gång. I våras var det inte många som kom till demokratikvällarna.

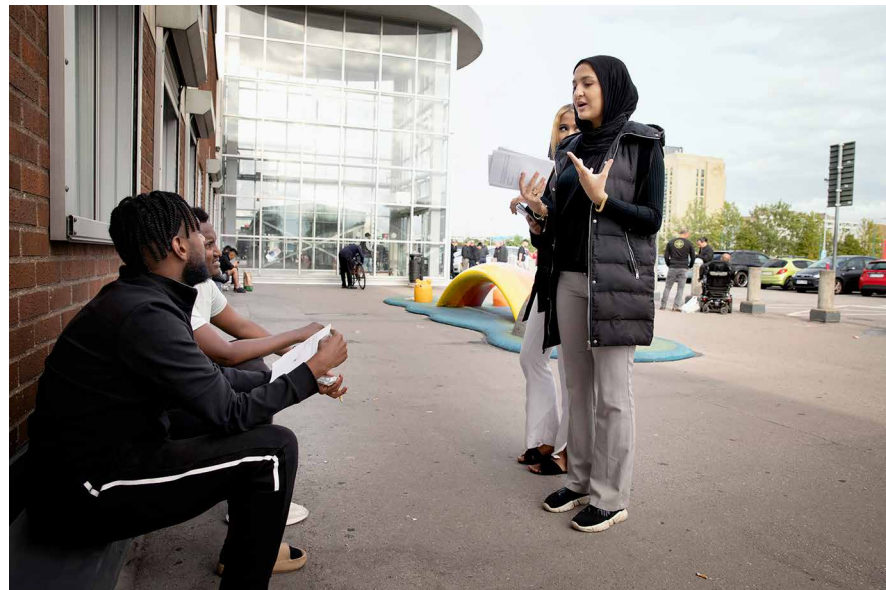
▲ Ungdomarna såg på SVTs valvaka en stund på kvällen, men den övergavs ganska snabbt till förmån för musik och dans.

◀ Rahma Ali och förstagångsväljaren Qali Said promenerar genom Rosengård på valdagen.

◀ Förstagångsväljaren Qali Said lämnar in sina valsedlar till valarbetarna.

▶ Hanan Nuh och Heba Saleh delar ut broschyrer på somaliska där alla uppmanas att rösta.

– Under de senaste träffarna har däremot många varit med, och alla har varit överens om att det är viktigt att rösta.

En av förstagångsväljarna är gymnasie-eleven Qali Said.

– Jag hade lätt att ta beslutet att jag skulle rösta, men jag har inte vetat vilket parti jag skulle rösta på. Jag har lärt mig mycket från skolan och kan mer nu än för några veckor sedan, säger hon.

Efter att ha lämnat vallokalen säger Qali Said att hon känner sig säker på att hon har lagt sin röst på rätt parti.

– Det känns skönt att ha fått det gjort.

”Alla politiker säger det man vill höra, så man måste läsa på och kolla upp saker själv”

Samira Hirsi

Det är svårt att välja, men jag känner att jag har fått mycket information om vad de olika partierna tycker i olika frågor.

svr:s valkompass tycker hon var till hjälp.

– Jag hade en känsla innan för vad jag skulle rösta på så det gjorde det ganska enkelt att välja.

Även Samira Ismail är förstagångsväljare, men hon förtidsröstade.

– Det var lätt att välja – jag gjorde valkompassen, och det gjorde mig ännu mer säker på vad jag skulle rösta på eftersom den bekräftade det jag redan tänkte, säger hon.

hället och jag höll inte med de andra. Jag pratade med en politiker som fick mig att ändra mig helt och bestämma mig, säger Samira Ismail.

Hon bestämde sig för att gå ensam och rösta eftersom hon inte ville bli påverkad av någon annan.

– Jag är en så osäker person, och jag tycker alla har bra argument, så jag ville gå ensam för att vara opåverkad, säger hon.

Hon berättar att alla hon har pratat med har velat rösta, och att den första gången ses som lite spännande och speciell.

– De yngre tjejerna var ledsna för att de inte fick rösta än.

Samira Ismail säger att hon är en person som inte är rädd för att säga sin åsikt, men att det inte är alla som vågar berätta vad de har röstat på. Men valet har lett till diskussioner inom föreningen.

– Jag blev inte så förvånad över att vi har olika åsikter, för jag visste sedan innan att det skiljer sig, men alla har ju rätt att tycka vad de vill. De flesta har också ändrat sig under tiden och folk har varit lite osäkra och inte riktigt vetat vad de skulle rösta på.

De viktigaste frågorna för dem är välfärden, trygghet, vård, skolan och skatter, säger de. De enades om att det är viktigt att människor lär sig det viktigaste i skolan och att alla ska ha rätt till vård. Att alla som kan rösta röstar är också viktigt. Även om många också säger att de inte är så intresserade av politik så vill de lära sig mer för att kunna rösta.

De uppskattade också att begrepp som RUT-avdrag och karensdag förtydligades och att de kunde följa med bättre i debatterna efter de gemensamma samtalen.

Även Samira Hirsi röstade för första gången. Hon undrar varför valdeltagandet i Rosengård var så lågt i Rosengård valet 2018.

– Människor kanske inte tror att deras röst gör skillnad, men det gör den. Alla politiker säger det man vill höra, så man måste läsa på och kolla upp saker själv.

Under söndagskvällen hade föreningen valvaka, diskuterade valet och hur det kändes att rösta för första gången. Valvakan övergavs däremot ganska snabbt till förmån för musik och dans. 🎵

UNGA TILLSAMMANS

▶ **Unga tillsammans 213** startades av IOGT-NTO Syd för att arbeta förebyggande i Rosengård, och erbjuder en trygg mötesplats för unga som är fri från våld och droger. 213 är Rosengårds postnummer, men i gruppen ingår även medlemmar från Kroksbäck och Holma.

▶ **Projektet har fått** 500 000 kronor i stöd från Stiftelsen ansvar för framtiden, SAFF.

▶ **Under valrörelsen** har man arrangerat debatter, samtal och politikerträffar.

Winnie Blom-Jensen och Björn Lanefelt.

Foto: Jens Wingren, pressbild

Snart lanseras nykter support på nätet

Sober Support är ett webbverktyg som ska hjälpa människor med beroendeproblematik.

Digitalt stöd IOGT-NTO lanserar i höst ett webbaserat gratisverktyg som ska hjälpa personer med beroende att få kontakt med andra med liknande bakgrund – för hjälp och stöd.

Konceptet kommer från början från IOGT i Tyskland, där ett liknande projekt har varit igång i flera år.

– Vi har haft en tät dialog med dem och kunnat ta hjälp av vad som har fungerat på deras sida. För dem har det varit otroligt framgångsrikt i många år så vi hoppas att kunna hjälpa många genom det här projektet, säger Winnie Blom-Jensen, verksamhetsutvecklare IOGT-NTO.

Deltagarna länkas samman med någon som matchar med intressen eller bakgrund, och får stöd genom samtal och träffar som inte nödvändighetsvis behöver ske vid fysiska möten.

– Vår förhoppning är att folk ska hitta till våra kamratstöd, sociala företag, eller

annan verksamhet och hitta andra att vara nyktra tillsammans med.

Webbsajten kommer att byggas upp allt eftersom och anpassas efter vad som fungerar.

Samtalsledarna utbildas av IOGT-NTO:s folkhögskola Wendelsberg och del två startar under hösten. Björn Lanefelt är lärare på Wendelsbergs folkhögskola och har över 25 års erfarenhet av att utbilda samtalsledare för olika sammanhang.

– I Tyskland har de sett att grupper där både anhöriga och beroende deltar leder inte bara till oerhört spännande samtal utan också till bättre hälsa och minskar benägenheten för återfall. De blandade grupperna fungerar också bättre, säger han.

Projektet finansieras genom bidrag från Stiftelsen ansvar för framtiden.

Johanna Andersson

Inkluderande scouting

NSF Nykterhetsrörelsens scoutförbund startar pilotprojektet Scouting för alla, som handlar om hur man inkluderar unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF. Bland annat finns en webbkurs för anpassat ledarskap med tips.

Ulrica Ambjörn

Foto: Istockphoto

Söker pengar till unga

Våra gårdar Boverket har fått 19 ansökningar om verksamhetsutveckling där fokus ligger på barn och ungdomar i rörelsens lokaler. 14 från IOGT-NTO och 7 i samverkan med Junis. Besked väntas i slutet av november. Våra gårdar förmedlar också 10 miljoner kronor i pandemi-stöd till föreningar.

Ulrica Ambjörn

Värvar med onlinespel

UNF Ungdomens nykterhetsförbund har under pandemin tappat medlemmar och vanan att arrangera evenemang. Därför drar de nu igång en ny värvningskampanj i spelform med utmaningar och belöningar.

Johanna Andersson

”Jag hade människor runt mig som ville mig väl”

Medlemmen Axel Törnebäck

Hur fick du kontakt med IOGT-NTO?

– Efter att ha gjort ett inbrott gjorde jag samhällstjänst på kamratstödet. Fast jag fick vänta ett och ett halvt år för att göra den, så jag hade redan hunnit förändra mitt liv helt och hållet under tiden. Jag hamnade tidigt snett i livet, fick fel umgänge som tillsammans med psykisk ohälsa ledde till att jag började använda droger.

Hur klarade du att räta upp livet?

– En beslutsamhet och vilja att leva ett gott liv och göra bra saker för mig själv och andra. Sedan hade jag väl mognat och börjat hitta min identitet. Jag hade också människor runt mig som vill mig väl, min mormor och flera vänner. Jag har haft bra kompisar också, alla var inte dåliga.

Vad har IOGT-NTO betytt för dig?

– Jag har bara varit medlem sedan i mars, men för mig betyder IOGT-NTO personlig utveckling och identitet. Det finns många eldsjälar i organisationen som jag inspireras av. Jag brinner för barn och skulle vilja bli Junisledare. Själv hade jag en tråkig barndom.

– Jag har många syskon, några fortfarande barn, och jag har sett vad som saknades. Lösningen på många problem, särskilt för barn, är nykterhet. Jag är nyfiken på vad medlemskapet kan betyda för min del och hur jag kan påverka andra som det påverkat mig.

Text Eva Ekeröth Foto Marc Femenia

Ålder: 24 år. **Bor:** Kisa. **Förening:** Medlem i Linköpings kamratstöd. **Gör:** Allt i allo; skogsbruk, målar staket och hjälper bönder med vårbruket.

Foto: Privat

Hallå där Johan Bengtsson

1 I samband med att Världens barn firar 25 år i år startas nya projekt runt om i världen. Bland annat genom IOGT-NTO-rörelsen i Thailand där du är programhandläggare.

– Projektet ska ge hjälp till barn i fattiga familjer från etniska minoritetsgrupper. Det finns också problem med alkohol i byarna och barns rättigheter upprätthålls inte alltid. I det nya projektet kommer vi jobba med omkring hundra barn och ungdomar, och vi räknar med att ytterligare omkring sextio barn omkring dem också kommer att bli hjälpa av insatserna.

2 Det aktuella området ovanför Chang Mai ligger väldigt nära gränsen till Myanmar.

– Jag kan gå till gränsen härifrån. Det är en militärjunta som styr där, och det pågår öppen konflikt mellan olika folkgrupper i Myanmar, så det är många som flyr hit, antingen från kriget eller i jakt på jobb.

3 I området finns gott om fruktodlingar.

– Många migranter tar jobb på till exempel en apelsinplantage, sedan dricker deras barn från vatten som är i närområdet – som är förorenat av bekämpningsmedel – så vi behöver bedriva vårt arbete på många fronter.

– De som kommer över gränsen har varken tillgång till sjukvård eller skola, det blir som om de inte hör hemma någonstans, säger Johan Bengtsson.

Johanna Andersson

Kim Reenaas, general-sekreterare för IOGT-NTO.

Foto: Linda Håkansson

Färre anställda med tydligare uppdrag

Den 1 september trädde den nya organisationen i kraft.

IOGT-NTO Hallå Kim Reenaas, generalsekreterare.

Varför omorganiseras IOGT-NTO?

– Vi har behövt anpassa oss efter att kostnaderna i förbundet behöver minska. Samtidigt har vi sett att vi kan utveckla hur vi stöttar medlemmarna så att vi får så mycket engagemang som möjligt för IOGT-NTO:s frågor.

Vad innebär omorganisationen?

– Vi är färre anställda, men med ett tydligare uppdrag. Förbundskansliet har idag cirka 30 medarbetare som arbetar för alla medlemmar. Vi ger stöd i grundläggande ärenden gällande medlemsregister, mallar och rutiner för föreningsarbetet, tips och stöd för verksamhet, drogpolitiska verktyg, och så vidare.

Hur påverkas den ”vanliga” medlemmen?

– Jag tror inte att vi har ”vanliga” medlemmar, lika lite som vi har ”ovanliga” medlemmar. Alla medlemmar har olika drivkrafter och erfarenheter som de

väljer att använda för att allas vårt gemensamma ändamål på en mängd olika sätt.

– Den kontakt och det stöd vi erbjuder till medlemmarna, oavsett hur de väljer att engagera sig, utgår ifrån IOGT-NTO:s medlemsservice. Där hjälper vi till med medlemsregister, ger tips på hur man kan utveckla föreningen och göra andra insatser, och svarar på frågor både på mejl och telefon om stort och smått. Denna funktion skulle jag snarare säga utvecklas i det nya förbundskansliet.

Hur påverkas föreningarna?

– Många föreningar fortsätter sin verksamhet som vanligt. En hel del föreningar har haft mycket kontakt med verksamhetsutvecklarna som funnits på 20-30 orter i Sverige. Denna funktion finns inte kvar, istället har vi nu en avdelning för verksamhetsutveckling som arbetar med alla föreningar.

Ulrica Ambjörn

📌 Läs mer om omorganisationen på accentmagasin.se

Föräldrar mötte socialtjänsten

– Det här är en kväll för många att minnas, säger Alexandra Green Tetschet, IOGT-NTO.

Malmö Omkring hundra föräldrar, medlemmar i Föräldrar tillsammans 2.0 Rosengård och i IOGT-NTO Regnbåge var på plats i IOGT-NTO:s lokaler när Malmö stads socialtjänst informerade om sitt arbete.

– Kvällens tema var socialtjänstlagen och LVU (Lagen om vård av unga). Föräldrarna fick ställa frågor och intresset var enormt. Efter drygt två timmar fick vi avrunda med en ömsesidig önskan om att snart ses igen, säger Alexandra Green Tetschet, teamchef IOGT-NTO Syd.

Anna Kosztovics, biträdande projektledare för Malmö stads projekt Sluta Skjut, säger att mötet behövs, eftersom många är oroliga för att deras barn ska omhändertas.

– Det finns rädsla för både socialtjänst och polis och en del har låg tillit till myndigheter, så den måste byggas upp. Sedan har det kommit en ny lag mot hedersförtryck, vilket gjorde föräldrar oroliga för att de kan få fängelse. Vissa undrade om de kan få fängelse om de lägger sig i hur deras barn klädde sig.

– Det är en enorm mängd rykten som sprids, bland annat på sociala medier,

och vissa föräldrar är rädda för att socialtjänsten ska omhänderta deras barn hur som helst.

Under mötet diskuterades också barnuppfostran, och föräldrar fick råd och verktyg för att kunna hantera olika situationer.

– Det här är en kväll för många att minnas och vi ser det här som startskottet på fler möten och fortsatt dialog med socialtjänsten. Vi har redan bestämt att det kommer att bli fler träffar, säger Alexandra Green Tetschet.

Under 2021 gjordes 17 390 orosanmälningar i Malmö stad – anmälningarna gällde sammanlagt 9 034 barn. Av totalt 73 000 barn mellan 0-18 år som bor i Malmö är 500 placerade frivilligt, 249 barn är placerade enligt lagen om vård av unga, LVU, det vill säga med tvång.

Johanna Andersson

Alexandra Green Tetschet och Rhama Ali.

Foto: Privat

Miljonlotteriet satsar på nya spel

Mölnlycke Accent rapporterade i våras om stora besparingar för förbunden i IOGT-NTO-rörelsen då intäkterna från Miljonlotteriet bedöms minska rejält.

Hur är dagsläget för Miljonlotteriet, Jonatan Hjort, VD?

– Det allmänna ekonomiska läget med ökade energidrivmedel- och matpriser har påverkat verksamheten i större omfattning än vad vi förväntat oss. Men det finns ljusglimtar kring vårt produktutbud, och tidigare

aviserade skärpta lagregleringar finns inte längre på politikernas agenda.

Regeringen har tidigare flaggat för nya lagstiftning av spelmarknaden.

– Det finns nu en proposition som beräknas hanteras av riksdagen under hösten och träda i kraft vid årsskiftet. Tidigare aviserad skärpt marknadsföringsreglering finns inte med i den slutliga propositionen. Det är mycket positivt för alla allmännyttiga lotterier.

Hur bedömer du Miljon-

lotteriets framtid de närmaste åren?

– Miljonlotteriet har gjort investeringar i produktutveckling, spelsystem och marknadsföring. Jag är övertygad om att insatserna stärker Miljonlotteriets möjligheter att bedriva framgångsrik verksamhet och därmed kunna lämna överskott till IOGT-NTO:s livsviktiga verksamhet.

Hur utvecklas verksamheten?

– Miljonmorgon är årets stora nyhet. Och vår stor-

Diplom för långt medlemskap

80 år Inger Dårnemyr, Trollhättan, 39 Polhem.

75 år Erik Karlsson och Nils Gustafsson, Trollhättan, 39 Polhem.

Foto: Istockphoto

Utmärkelser

Junisledarna Lena Andersson och Jimmy Serigstad har utsetts till Årets Storforsare för sitt engagemang för barn och unga.

Jubilarer

Sillvik, IOGT-NTO:s sommargård på Hisingen, fyller 80 år och firades under sommaren.

Tollare, IOGT-NTO:s folkhögskola i Nacka, fyller 70 år och firades i augusti.

säljare Miljonlotten har fått extra skrapfält och fler vinster. Den nya lotten Jippi är en vidareutveckling av den tidigare butikslotten Tjugan, som tagits emot väl av såväl prenumeranter som styckelottsköpare.

Ulrica Ambjörn

Foto: Nathalie C. Andersson

Så undviker föreningen att bli lurad

Föreningar är beroende av ideella insatser. Att ifrågasätta och ställa krav kan kännas svårt. Men blir det för enkelt att ta föreningens pengar kan tillfället göra tjuven.

TEXT Eva Ekeröth ILLUSTRATION Arad Golan Coll

Under året har man kunnat läsa i lokaltidningar runt om i landet hur IOGT-NTO-föreningar svindlats på pengar av personer styrelsen litat på. Två föreningar i Blekinge har blivit av med pengar och polisanmält en medlem.

I smäländska Sävsjö har föreningen blivit av med cirka fyra miljoner kronor efter en fastighetsförsäljning.

– Det kom aldrig in mer än 500 000 till förbundet. De reagerade och kallade till extra stämma i augusti 2021 och jag fick ta över som kassör, säger Simon Brehmer. Många känner sig svikna.

– Det är ju en person som de litat på och som de hoppats skulle svara för en föryrgring. Till exempel byggde föreningen en skejtpark för medel från Allmänna arvsfonden och kommunen med förhoppningen att locka yngre. Det har inte lyckats och inte heller de medlen är redovisade som de ska.

Om alla kontrollsystem varit på plats hade bedrägeriet kunnat undvikas menar Simon Brehmer.

– Det enklaste och viktigaste är att aldrig låta någon ensam förfoga över föreningens konton. Om det bara krävts en underskrift till tror jag inte det här hade hänt. Min bild är att de som begär de här brotten sällan haft onda avsikter från början. Något har hänt som gjort att personen behöver pengar. Då ska det inte vara för enkelt att ta pengar från föreningen.

Han tipsar också om andra skyddsåtgärder.

– Det är viktigt att revisorerna gör en ordentlig avstämning mot bankkontot.

Simon Brehmer

Foto: Privat

”Det enklaste och viktigaste är att aldrig låta någon ensam förfoga över föreningens konton.”

Hela styrelsen har ansvar för ekonomin, inte bara kassören. Ledamöter bör löpande uppdatera sig om den ekonomiska situationen. Även be att få se kontoutdrag. Det skapar en uppmärksamhet kring ekonomin som gör det svårare att ta av föreningens pengar.

I Jönköpings län har flera föreningar drabbats av en och samma kassör, som av en grovt kriminell person blev lurad att teckna abonnemang på lysrör. De levererades i enorma mängder och kassören lyckades inte stoppa abonnemanget. I stället kom fler och fler räkningar på stora belopp.

Kassören har alltså inte själv fått del av pengarna. Något som tingsrätten också tog hänsyn till i sin dom när de valde att inte döma den tidigare kassören för förskingring. I stället har han dömts att betala 100 dagsböter för två fall av grovt trolöshet mot huvudman och fyra fall av trolöshet mot huvudman.

Det finns alltså skäl att se över sina rutiner. Ingen av de beskrivna händelserna kunde förutses. I samtliga fall är det betrodda personer som hamnat i en krissituation och sett det som en lösning att plocka pengar ur föreningen.

Konsekvenserna blir ofta stora när en person som i många år oklanderligt skött sina ideella uppdrag plötsligt blir polisanmäld och kanske dömd. Det är en tragedi såväl för den som begått brottet

som för de anhöriga. Föreningen kan hamna i ekonomiska svårigheter och övriga medlemmar känner sig svikna och kan tappa sugen. Mångårig vänskap går förlorad.

CHECKLISTA

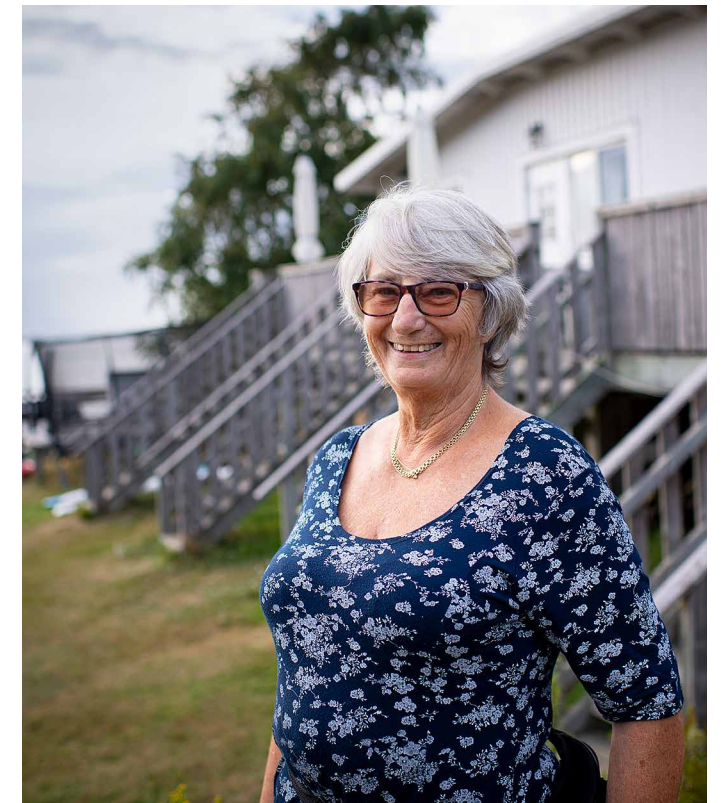
- ▶ **Låt inte en person** ensam teckna firma och komma åt kontot. Skriv in i stadgarna att det ska vara två i förening.
- ▶ **Revisorerna ska göra** en ordentlig avstämning mot bankkontot.
- ▶ **Ledamöter bör löpande** uppdatera sig om den ekonomiska situationen och träffa revisorerna. Även be att få se kontoutdrag.
- ▶ **Skapa en kultur** där det är okej att ställa frågor. Alla i styrelsen måste känna att det är tillåtet att fråga om fakturor eller om skatten är betald.
- ▶ **En bra valberedning** ser till så att inte ledamöterna hamnar i jäv.
- ▶ **Ställ frågor till leverantörer.** En gång per år kan det också vara bra att kolla att myndigheter och banker har rätt uppgifter.
- ▶ **Gör kontroller vid upphandlingar.** Låter ett erbjudande för bra för att vara sant så är det i allmänhet det.
- ▶ **Ekonomiska rapporter** på styrelsemöten ska ske flera gånger om året. Det räcker inte med en redogörelse på årsmötet.

Källa: Simon Brehmer och Katariina Groth, tidigare ekonomichef IOGT-NTO

Året var 1942 när den lilla fiskestugan längst ut på Hisingen köptes. Sedan dess har Sillvik vuxit och i takt med det även mängden fina sommarminnen.

TEXT Johanna Andersson FOTO Mia Höglund

Här firas 80 saltstänkta år

Ulla-Stina Holm har ansvarat för uthyrningen på Sillvik sedan 2010. Hon är mycket glad över att det gick att arrangera ett ordentligt firande till ära av 80-årsjubileet i kölvattnet av pandemin.

– Det finns inte så många andra sommarhem som Sillvik som fortfarande har en egen strand och brygga. Allt här sköts ideellt, annars hade det inte gått runt. Vi har haft full uthyrning under hela pandemin så vår verksamhet har inte lidit ekonomiskt. Jag är så glad att vi kan hyra ut här på Sillvik och att människor kan ta del av vår fina utsikt, säger hon.

Firandet av Sillvik startade i juli och har sedan pågått under sommaren, med liveframträdanden, våffelkafé, och bingo. En frisk kväll i augusti bjöds det på fika med tårta och musikunderhållning av Bjarne Lundqvist, Pia Sandén och Lennart Palm. Utsikten över havet och solnedgången gjorde sitt till att hålla stämningen på topp.

Musikerna bjöd även på anekdoter från sina liv. Bjarne Lundqvist berättar om sin tid i Flamingokvintetten och därefter Streaplers.

▲ Ulla-Stina Holm är ansvarig för uthyrningen på Sillvik och är den som organiserat firandet.

◀ Många av gästerna har fina minnen från Sillvik.

”Det är väldigt fint här, och det känns verkligen lyxigt att det är så nära till bad.”

Bo Bergman

– Vi tyckte att Beatles var förband åt oss eftersom vi slogs med dem på 10 i topp, och under en period låg vår låt *Diggety Doggety* före Beatles *She Loves You*, så de hade förlorat mot oss enligt vårt tycke, säger han innan de börjar spela Beatles *Yesterday*.

Marit Sjögren, som vuxit upp med huset som granne och fortfarande bor kvar, säger att Sillvik betyder oerhört mycket för henne.

– Jag har bott här sedan jag föddes och har sett Sillvik förändras. Först var det bara en liten fiskarstuga som sedan har byggts till allt eftersom. Jag vet bland annat att botten på bungalowsen som hyrs ut är en pråm, berättar hon.

Hon minns hur hon som ungdom satt med de andra barnen och spelade kort i det nuvarande tv-rummet, och hon har varit med på många av alla Sillviks firanden under åren.

Även Bo Bergman har varit med under en lång period av Sillviks historia, och har även varit ledamot i styrelsen.

– På 50-talet var min pappa föreståndare på Sillvik och vi var alltid här på somrarna. Jag var med vid utbyggnaden av den sista delen som har stora fönster ut mot havet, säger han, och fortsätter:

– Det är väldigt fint här och att det är så nära till bad känns verkligen lyxigt. Och jag är så glad att vi har Ulla-Stina här. Det är verkligen hon som håller samman det. ☺

◀ Klipporna och stranden framför Sillviks sommarhem.

▶ Under kvällen kom fotoalbumen fram och många mindes tidigare firanden på Sillvik.

Vad betyder Sillvik för dig?

Bente Östreng, Oslo

– Vi har varit här sedan jag var baby. Sillvik betyder sommar för mig och jag kommer ihåg ett stort firande när det var 50-års jubileum 1992. Nu är jag här med min syster och hennes familj.

Anders Löfgren

– Jag är uppvuxen här, men har inte varit här på väldigt många år och då såg det helt annorlunda ut. Det är konstigt när man har haft en så nära relation till en plats. När man var liten såg allting så mycket större ut.

Ann-Louise Johansson

– Jag har upptäckt Sillvik på senare år. Jag är uppväxt i Majorna, men jag visste inte att Sillvik fanns tills för några år sedan. För mig betyder Sillvik gemenskap.

Prideparaden i Malmö 2019.

Utmaning när hela styrelsen är ny

Hur gör man om alla styrelseledamöter byts ut samtidigt? Malmö Pride och KFUM Sverige delar med sig av sina erfarenheter.

TEXT Eva Ekeroth FOTO Andreas Hillergren / TT

I den bästa av världar fylls en styrelse regelbundet på med nya krafter som skolas in i arbetet. Men hur går det om alla byts ut samtidigt? De flesta föreningar har stadgar som säger att styrelseledamöterna väljs på två år, och att hälften av ledamöterna är på tur att avgå varje år. Skälet till det är att man vill säkra kontinuiteten. Ibland händer det dock att samtliga ledamöter avgår samtidigt och helt nya personer får ta över jobbet. Precis det hände Malmö Pride för tre år sedan.

- Det hade varit rörigt i föreningen en tid och när hela styrelsen avgick fick vi ha ett extra årsmöte och välja en helt ny styrelse, säger Tove Karnerud, som valdes

in i den nya styrelsen som ledamot, men numera är ordförande.

Att det inte blev någon överlämning tycker hon var svårt.

- Vi fick ju ingen introduktion alls och det tog ett tag innan vi fick kontroll över allt. Vissa saker tar ju lite tid, som att få tillgång till bankkonton och annat.

Inte heller hade de någon att fråga.

- Det hade bildats två falanger bland de tidigare ledamöterna och vi visste inte riktigt vem som hörde till vilken, eller vem vi kunde fråga.

Bristen på kontakt med föregångarna fick fler konsekvenser än de rent praktiska.

- Vi tappade väldigt mycket av his-

”Det svåraste var nog att vi tappade mycket av historiken.”

Tove Karnerud

toriken. Det var nog det allra svåraste. Många samarbeten, både inom och utanför organisationen bygger på personliga relationer, så dem förlorade vi också.

Det extra årsmötet hölls i november. I mars, vid det ordinarie årsmötet, var det administrativa i hamn.

- Det mesta var utrett och vi fick ihop en årsredovisning, men jättemycket låg fortfarande och skvalpade. Jag lärde mig mycket på vägen och det är ju ganska tillfredsställande att konstatera att vi fixade det.

Emma Grzechnik Mörk har liknande erfarenheter. När hon blev ordförande för KFUM Sverige 2019 hade hela den tidigare styrelsen valt att avgå. Som förbundsstyrelse har man i allmänhet uppbackning av ett kansli, eller åtminstone av någon anställd.

- Det hade vi också, men en olycklig omständighet var att även generalsekreteraren var ny sedan ett par månader tillbaka. Han var en enorm trygghet för oss, men han hade inte heller full koll på allt.

Själv fick hon god hjälp av en mentor.

- Redan när jag blev vald fick jag uppmaningen att skaffa en mentor. Jag hade också god kontakt med förra ordföranden.

Den nya styrelsen fick överta en pågående omorganisation där antalet regioner skulle bli färre genom sammanslagningar.

- Då skulle man behövt lite mer koll på de ”mjuka” värdena. Hur folk tagit förslagen och vem som tyckte vad.

Det var en stor utmaning, men hon

Tove Karnerud

tycker också att det finns fördelar med att alla var nya.

- Man kan ju röra om i grytan en del när alla är nya. Men mycket tid har gått till att uppfinna hjulet igen. Och mycket som ingår i ett ordfö-

randeskap hade jag ingen erfarenhet av, som till exempel att vara arbetsgivare.

Nu har Emma Grzechnik Mörk avgått. I backspegeln tycker hon att en god planering och struktur var det som gjorde att styrelsearbetet fungerade.

- Alla mår bra av tydlighet och struktur. Man behöver ha koll på årshjulet för organisationen: när verksamhetsplaneringen måste påbörjas och när årsredovisningen ska vara klar. Det skapar överblick och minskar stressen.

TIPS TILL ANDRA I SAMMA SITS

- ▶ Var inte vara rädd för att fråga och be om hjälp. Både banken och arbetsgivarföreningen, om man är med i en sådan, kan hjälpa till med mycket.
- ▶ Ha respekt för föreningens historia. Det är så lätt att tycka att saker verkar ha gjorts dumt om ingen kan förklara varför det gjorts på ett visst sätt.
- ▶ Skapa ett tryggt rum så att alla vågar säga emot och ni inte får en ja-sägande styrelse.
- ▶ Var snäll mot dig själv! Du kommer inte att kunna göra allt. Allt tar tid, ofta mycket längre än du önskar och tror.

Tove Karnerud och Emma Grzechnik Mörk

HURRA!

Många har frågat efter dem och äntligen är de här: IOGT-NTO:s snygga funktionströjor.

Och inte bara det – de har anlänt i sällskap av högkvalitativa träningstights, snygga huvtröjor, en rymlig sportbag och annat spännande som är bra att ha för att möta hösten i rörelse.

Hela det nya SOBER HEALTH-sortimentet hittar du i IOGT-NTO:s webbshop för medlemmar (och jalamän, visst finns funktionströjorna i fler färger, perfekt för alla färgstarka inspiratörer runt om i landet).

Scanna koden för att komma till webbshoppen!

KALENDARIUM

SEPTEMBER

- 1** **Världens barn**
Startskott för årets uppdrag, läs mer på start. verdensbarn.se om hur du kan engagera dig!

OKTOBER

- 3** **World Alcohol Free day**
En dag när organisationer och ideella över hela världen gemensamt sätter alkoholfrågorna på agendan.

- 7** **Världens barn-gala**
Världens barns direktsända tv-gala sänds på SVT1 och SVT Play kl 20.00.

NOVEMBER

- 1** **Vill du ha Pumpenfrågorna på papper?**
Vill du ha Pumpenfrågorna på papper? I så fall är 1 november sista dag för att anmäla ert lag till frågetävlingen Pumpen!

- 14** **... eller digitalt?**
Behöver du inte pappersutskrift på frågorna till IOGT-NTO:s traditionsenliga frågetävling Pumpen så räcker det med att du anmäler ert lag senast 14 november.

- 17** **Pumpen!**
Årets roligaste quiz där alla är välkomna att delta? Jalamän! Läs mer på pumpen.iogt.se

DECEMBER

- 1** **Vit jul!**
Hela IOGT-NTO-rörelsen mobiliserar för att skapa fina julminnen för fler barn. Mer information kommer i e-nyhetsbrevet Medlemsnytt under hösten!

ANMÄL ERT LAG TILL PUMPEN!

Tiden går fort när man har roligt och vips är det 1 november, och därmed sista dag för att anmäla ert lag till Pumpen om ni vill ha frågorna utskickade per post. Anmälningsformulär och allt om årets roligaste frågesport hittar du på pumpen.iogt.se

Pumpen
Årets mest nervkittlande frågetävling. JAAA!

HÅLL KONTAKT

Huvudkontor

Besöksadress:
Gammelgårdsvägen 38
Stora Essingen

Postadress:
Box 12825
112 97 Stockholm
Faktureringsadress:
Box 12132,
102 24 Stockholm

Leveransadress:
Gammelgårdsvägen 42
112 64 Stockholm

Telefon: 08-672 60 00
E-post: info@iogt.se
E-post Medlems-
och givarservice:
medlemsservice@iogt.se

Har vi rätt e-post-adress till dig?

Nu kan du som har Bank ID själv logga in i vårt medlemsregister och se din medlemsperiod, dina värvningar, uppdatera dina kontaktuppgifter mm. All information finns här: iogt.se/medlemssidor/till-mina-sidor

Följ oss i sociala medier

facebook.com/iogtnto
Twitter: @iogtnto

Tro på dina medmänniskor

En vän frågade mig en gång vad jag har för tro. Eftersom jag är ungefär lika spirituellt som ett grusupplag svarade jag instinktivt att någon tror på några andliga makter, det har jag inte. ”Nej”, replikerade hon, ”det var inte heller det jag frågade efter”. Det finns många olika sorters tro, menade hon. Tron på principer och värderingar som guidar en i livet. Tron på visioner och drömmar att sträva efter. Tron på sig själv och sin egen förmåga. Och tron på varandra, på sin medmänniska.

Efter vårt samtal hängde det där sista kvar hos mig. Att tro på varandra. Vad betyder det ens? Men desto mer jag tänker på det, desto viktigare inser jag hur viktig tron på ens medmänniskor är. Hur tomt livet blir utan den. Inte minst ser jag det i de många, många berättelser som jag fått höra om era, medlemmarna i IOGT-NTO, resor och erfarenheter av ert engagemang. Hur det var när ni i IOGT-NTO mötte människor som verkligen trodde på att ni kunde hålla fast vid er nykterhet. Att det var inom nykterhetsrörelsen som någon såg er för den ni var. Eller att det var i vår gemenskap som ni fick en plattform att påverka för nykterhet, och förtroendet att använda den. Det finns en explosiv kraft i mellan-

mänsklig tilltro. När någon ser dig, hör dig, litar på dig växer du som människa. Detsamma gäller motsatsen; ingenting är så förlamande som känslan av att ingen tror på dig. Det är därför nykterheten medför så mycket mer kraft än att ”bara” avstå alkohol. Du behöver inget annat än dig själv för att leva och leva ut. Du behöver inte gömma dig bakom alkoholkulturens dimridåer och ursäkter. Det är vad nykterhetsrörelsen sagt i alla tider: Du är du och vi tror på dig.

När det här skrivs har vi i Sverige precis genomfört ett val. I skrivande stund är inte alla röster räknade, men det kan nog inte gå någon förbi att det är en omvälvande tid då det politiska landskapet målas om fort. I den omvälvningen tror jag att vi, oavsett var våra enskilda partipolitiska sympatier ligger, behöver rörelser så som IOGT-NTO, som påminner om värdet av mellanmänsklig tillit. Att se på varandra som delar av lösningar och inte som problem. Att våga tro på kraften att tro på våra medmänniskor.

Lucas Nilsson

Lucas väljer

 För alla fantastiska medlemmar som gått till valstugor för att prata alkohol- och narkotikapolitik, förebyggande verksamhet och medmänsklighet.

 Valrörelsen har verkligen visat hur näthatet blivit ett problem vi inte längre kan ignorera. Det utgör numera ett reellt hot mot demokratin.

 Vid årets val var jag för första gången röstmottagare. En rolig och viktig insats för demokratin som fler borde testa. Rekommenderas!

 FÖLJ LUCAS
Facebook: facebook.com/iogtntoFO
Instagram: @luc.nil

”Se på varandra som delar av lösningar, och inte som problem. Våga tro på kraften i att tro på våra medmänniskor.”

Hej där, har vi rätt e-postadress till dig?

Att dubbelkolla att rätt e-postadress finns i medlemsregistret är ett enkelt sätt att få ut mer av ditt medlemskap i IOGT-NTO. Det mesta kommuniceras via e-post idag och vi vill inte för allt i världen att du ska råka missa något kul!

Scanna koden och kolla direkt
Scanna qr-koden här till höger med din mobiltelefon och logga enkelt in på iogt.se/medlemssidor/till-mina-sidor/

(Vi tillämpar säker inloggning via BankId, så att ingen obehörig kan komma åt dina uppgifter. Bra va?)

UPPTAKT FÖR IOGT-NTO VÄST HUR SER IOGT-NTO UT OM 10 ÅR?

Förbundsordförande Lucas Nilsson ger oss inspiration och framtidstro samt informerar om den nya personalorganisationen inom IOGT-NTO. Dagen avslutas med att vi ser en film på bion.

29 OKTOBER KL 10–16 I VARA
PÅ PARK BIO, TEATERGATAN 3

Anmälan senast 20 oktober till
Elisabeth Ivarsson, 0731-40 91 80,
elisabeth.ivarsson@outlook.se

Vem tävlar du med 17 november?

Pumpen
Årets mest nervkittande Trägetävling, JAA!

Anmäl ett lag redan nu på
pumpen.iogt.se

Posttidning B
Accent, Box 12825
112 97 Stockholm

Du vet väl att Accent finns som webbtidning?

Prenumerera på Accents nyhetsbrev så
får du veckans nyheter och reportage
direkt via mejl varje fredag!
Prenumerationen kostar inget.

Scanna koden med din
mobilkamera, eller gå in på
accentmagasin.se/nyhetsbrev.

